

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Fiume.

Budapest, január 25.

(K.) Fiume mellett a tenger csöndes volt, de a tenger mellett Fiume nem volt csöndes. Ugy háborgott, mintha maga volna tenger, amelyik most mindjárt elnyeli azt a kis renitens Magyarországot. Hogy mért háborgott: nem kell újból feszegetni. Mindenki tudja. Fiume nem akarta magára nézve kötelezőknek elismerni a magyar parlamentben meghozott törvényeket. Azt állította, hogy neki ehhez joga van. Magyarország pedig nem sokat vitakozott, hanem cselekedett. S törvényeinek érvényt szerzett, amint ez a maga méltósága érdekében kötelessége is volt. Ez ellen Fiume kézzel-lábbal, de inkább lábbal remonstrált, persze hiába. Mert hiszen nevetni való kis államocsa volna Magyarország, ha az ilyen remonstrálás zavarba hozhatná. Feloszlatta a representanzát s feloszlatta annyiszor, ahányszor a representanza visszaesett nagyzási mániájába. Aztán hogy a gyógyulás mégsésem akart elkövetkezni, politikai gondnokság alá helyezte Fiumét, amint-hogy más mód a rend helyreállítására nem is kínálkozott. Fiume pedig körülbelül négy esztendeig torporzékolt, hol hangosan, hol fáradtabban, a végén pedig mégis csak megtalálta a jobbkészét. Elfogadta azt a gombolyagot, melyet neki Széll Kálmán odadobott s a gombolyag szálán kísértelt a labirintusból, melybe maga veszejtette magát. Tegnap megválasztotta ugyanis a representanzát s úgy választotta, hogy ez már el fogja ismerni a magyar állam szuverenitását.

A fordulat éppen olyan örvendetes, mint amilyen természetes. El kellett következnie s legfőképpen a régi diáknótából lehet rácsítani: debuisse pridem. De azért most is elég ko-

rán van. Azt a tanulságot pedig levonhatja Fiume a maga számára, hogy Magyarországtól, mint gyermek a szülőjétől, kivételes szeretetet, dédelgetést és természetesen első sorban méltányosságot várhat, de követelésekre joga nincsen. Pláne durcásan és renitencia útján. Mihelyt beilleszkedik a családba s teszi azt, ami a család minden tagjára kötelező: akkor igenis számíthat rá, hogy a szülő éppen szülője lesz és nem zsarnoka, tekintettel lesz az ő szokásaira, temperamentumára, szükségleteire s egyáltalán csak úgy fog vele bánni, hogy az javára is váljék. Ennyit, ha a szíve nem is diktálná, már pusztán okosságból is meg kell tennie. De előbb tessék neki úgy viselkedni, ahogy gyermekhez illik. Mert addig a szülő, fájjon a szíve akárhogy is, szóba vele nem állhat. Ezt értette meg Széll Kálmán Fiumével s ezt értette meg Fiume. S ugy jó, hogy megértették egymást. Mert mihelyt egyszer világos lesz, hogy Magyarország ebben a kis pörben vesztes nem lesz, mert nem lehet, akkor ki fog tűnni, hogy Fiume sem lesz vesztes. Hiszen sokkal inkább szereti Magyarországot Fiumét, semhogy veszteségét vagy csorbulását kívánja. Oh nem. Fiume az új representanza választásával kimondta, amit régen kellett volna kimondania, hogy a magyar állam törvényeit magára nézve kötelezőknek elismeri s most hamarosan tapasztalni fogja, hogy a magyar kormány élni fog jogával s a törvények életbeléptetésénél számolni fog Fiume helyi viszonyaival. Amint meglelte volna különben is. Nemcsak azért, mert ez kötelessége, hanem első sorban azért, mert ez Magyarországnak is érdeke. Így tehát a hosszú pör aktái lezáródnak s Fiume is, meg mellette a tenger is egyformán csöndesek lesznek.

Mert csöndesek lesznek. A választások és előzményeik garanciát nyújtanak, hogy a durcás gyermek megint szülője keblére akar borulni, ahol hát legjobb helye is van neki. A Széll-kormány pedig most már megnyugvással mondhatja, hogy azt az egész politikai hagyatékot rendbe hozta, melyet annak idején kevesebb kedvvel, mint kötelességtudással vett át. Ha akkor bajban voltunk önmagunkkal, bajban Ausztriával, bajban Fiumével: most már csak elég türehető az állapot. Az ex-lex és a bizonytalanság elmúlt felettünk, mintha csak egy rossz álom lett volna. Ausztriával rendbe jöttünk, már ahogy Ausztriával rendbe jönni lehet. S Ausztriának nagyobb baj az hogy csak így lehet vele rendbe jönni. Az utolsó konfliktus pedig, melybe legkedvesebb gyermekünkkel, a mindig becézett Fiumével keveredtünk, most már szintén a kiegyenlítés útján van. Mintha már ki is volna egyenlítve. Mert hiszen mi sohasem haragudtunk Fiuméra, nem is tudtuk haragudni, sőt inkább félszemmel mindig lestük, hogy mikor emberei meg magát a becsületes megbánásig az az eltévelyedett gyermek. És Fiume se haragudhatott komolyan. Valami perverz hálálanság és nem közönséges hidegség volna, ha Fiume Magyarországra haragudni tudna. Tévedett vagy megtévesztették, talán beteg is volt: de lám a Széll Kálmán egyenes szavai s a magyarságnak még ezekben a hűvös időkben sem titkolt szimpátiái mégis a szívehez férköztek s nemcsak közeledik, de komolyan és férfiasan ő teszi az első lépést. Amint illik. Hozzá és Magyarországhoz szuverenitásához egyaránt. Hát Istennek hála, hogy megint egymásra találtak.

S olvasván a fiumei választások előzményeit, lefolyását és eredményét: nem titkoljuk őszinte örömünket. Az az erőszak, melyet

TÁRCA.

A kapitány ur gombja.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Latskó Andor.

Manőveren voltunk Veszprém és Felső-Iregh között. Az ezredesünket elhagytuk Fehérváron, azóta útegekre szakadozva együtt marsiroztunk a gyalogossággal, lassu lépésben kora hajnalot késő délutánig. Rettenetes forróság aszalta akkor nyáron a Balaton tájékát, dél felé a bakák mint a legyek dülték ki a sorból. Nekünk, hála Isten, kimélték a lovainkat: tíz óra után mindig kivonták a tüzérseget a harcponalból. Mégis, augusztus harmincegyedikén, négy nappal a lefuvás előtt, a generális fent felejtett bennünket egy dombtetőn. Fél héttől délutáni egyig strázsáltuk az országot, nem jelentkezett rajta még egy fia ellenség sem. Hanem rajtuk majd hogy lobbot nem vetett a waffenrock. Lent a völgyben, alig ezer lépésnyire tőlünk a domboldal árnyékában pompásan hűsültek a lovaink, míg mi jóformán megsültünk a felvont ágyuk mellett.

Mire a szomszód faluban elharangozták a deket, a kapitány már raportra rendelte az egész legénységet. Dült, fult; még a tulajdon lovát is megkardlapozta, ami pedig emberemlékezet óta példátlan eset volt nála. Végre, végső elkésérségsében mi telhetett tőle: odahívott magához engem. Akkoriban én voltam az egyetlen önkéntes az ütegnél, a pájtásomat elhagytuk Fehérvárt a kórházban. Vizsgálni kezdett a taktikából.

— Mit gondol, önkéntes, miért állunk mi itt reggel óta?

— Hogy az ellenség ne használhassa az országot.

— Mit gondol, háboruban is ilyen soká bóbiskolnánk egy dombtetőn?

Fogas kérdés volt, haboztam egy pereig. A szeme közé néztem és láttam, hogy öklömnyi cseppekben gyöngyözik sápkája alól a verejték.

— Azt hiszem, nem! — Vágtam ki nagy elszántsággal.

— En is azt hiszem! — dörmögte az öreg. És mintha ettől a diplomatikus nyilatkozattól megkönnyebbült volna a lelke, fujt egy nagyot, aztán leültetett maga mellé a fűbe, diskurálni.

A hátunk megett úgy aludt az egész üteg mint a eselődés Csipkerózsika elátkozott kastélyában. Ki állva, ki fekvő; a kadét meg a hadnagy az ágyukerekek árnyékában. Csak mi ketten voltunk ébren.

Ha jól emlékszem, már kadétiskolai remniscenciákkal traktált az öreg, mire nagysokára, jóval egy óra után, a szél elhozta felénk a trombitaszót.

Másfél óra mulva bent voltunk a kvártélyhelyünkön, egy magányos pusztán, két órányira Veszprémtől.

Az uriház folyondáros bejárója előtt mosolygva fogadott a bérlő. Csunya, némethangzásu neve volt, görbe orra és nagyon szép felesége. De ezt csak később tudtam meg, mikor már szerencsésen elhelyeztünk lovakat, legénységet, és a tüzmesterrel együtt kimértem a déli abrakot. Addig azon piszkosan strázsálmom kellett a lovak ebédjét.

A kadét újságolta, nagy lelkesedéssel:

— Te, az asszony gyönyörű! Felséges! Képzeld: a kapitány már háromnegyed órája öltözködik!

Szegény kadét fényesebb bizonyosságát nem tudta egy asszony szépségének, mint azt, hogy a kapitánynak is tetszik. De ezuttal történetesen igazra volt. Soha életemben szebb asszonyt nem láttam. Fehér volt az arca és rózsás, akár egy üveg alatt őrzött hercegisasszonynak. Hamvas-

szőke volt a haja, enniavaló esők-gödöröske díszítette az állát; ha nincs ott az ura, tizenhatesztendő lányunk nézem. Neki is melegegett a tiszt urak ebédközben. Pecsénye után a kapitány felállt és a maga tört magyarságán felköszöntötte a ház asszonyát, csak úgy bombázva rá a szebbnél-szebb jelzőket. A kadét pedig olyan izgatott volt, hogy koccintásközben nyakon öntötte a hadnagyot. En, szegény fejem, negyedik lévén a rangsorban, rá se mertem nézni az asszonyra, csak mulattatva hűsi önmegtadással az urát. Végre, mert ugyanis majd leragadt a szemem, mikor a feketéhez kivonultak a verandára, megszöktem a szobámba aludni.

Nagyon elnyult már az uriház árnyéka, mire felébredtem. Odaát az istállóban a lovak már az esti abrakot morzsolták, tiszt feljük se nézett egész délután. A verandán találtam a társaságot azonmód, amint elhagytam, csak a bérlő hiányzott. A felesége egy karosszékekben ült, himzszéssel a kezében. A hadnagy mélabus, szerelmes, német dalokat zongorázott és közben kétségbeesetten forgatta a szemét a szép asszony felé. A kadét megható szolgálathétszeggel ugrándozott körülötte, legyezővel kesegésséteje fölüll a legyeket, míg az öreg nagy ékeszálattal magyarázta, milyen felöltségteljes a tüzérkapitányok állása háboruban. Visszavonultam és a magtárak előtt előfogtam a bérlőt. A szállóbe ment a peronospóra-feskendővel; együtt mászkáltunk késő estig az árnyékos lejtőn, bujkálva a szállótökök között.

Mikor visszajöttünk, a kadétnek úgy izdadt az arca, mint a baszaróza, a hadnagy pajzán bécsi keringőket zongorázott, a kapitány pedig megölelte csunya nevű, görbe orru házigaizánkat, sőt vachoraközben brudert ivott vele.

Soha életemben nagyobb kínok között végig nem ettem vachorát. Minden fogásnál azt hittem: most tör ki a tragédia! A tiszturak valóságos tüzérostromot intéztek a szép asszony ellen, szerelmes, olvadó, sovár pillantásokkal. Szerencsére

Fiume ránk kényszerített, nekünk jobban fájt, mint neki. Mi tudtuk, hogy ő semmit sem fog veszíteni, még a mi könynyelműen visszadobott szeretetünket sem, de másrészt igenis tartanunk kellett tőle, hogy ha semmi mást sem szabad is vesztenünk, de esetleg elveszthetjük e kelletlen időkben Fiume szívét, azt a szeretetet, melyből egy kicsi forrásnyi nekünk több az egész tengernél. Fiume a fiumei nép szeretete nélkül: az már csak a földrajzi Fiume lett volna s nem a mi kedves Fiuménk. Ezért fájt nekünk, hogy a békeség eddig is késétt. Még sem siettetettük. Ki kellett várni az idejét, nehogy azt kockáztassuk, amit soha és semmiért sem szabad kockáztatni: a magyar állam tekintélyét és méltóságát. Hát így is megjött a békeség, a rend. Örvendünk neki. És szeretjük hinni, hogy Fiume nemcsak a régi esztét, de a régi szívét is megtalálta. Mert nem azt akarjuk, hogy elismerjen, ezt a törvény parancsolja: azt akarjuk, hogy szeressen. S ezt a törvény nem parancsolhatná rá, ha a szíve szerint nem érzi...

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 25.

Szegény Lukács Béla hosszú szabadságot kért a háztól és aztán elment hosszú, nagyon hosszú szabadságra, amely le nem telik többé soha... És ma megjelent a Házban nemes, tiszta emléke, mindenek meghiúsított tiszteletétől, gyöngéd megilletődésétől környékezve.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter az első kínáló alkalmat megragadta, hogy Lukács Béla emlékének igazságot szolgáltatson a nemzet színe előtt. Nem hogy megvédje, nem hogy tisztára mossa, mert hiszen védelemre nem szorult, makula nem illette. Csak oda helyezte forma szerint is arra a polera, amelyet a nemzet hálás kegyeleme már megítélt neki. A miniszter feltárta részletesen a párisi kiállítás számadatait; számadatokat és eredményeket állított szembe egymással és kimutatta, hogy milyen csekélyek azok a számok ezekhez az eredményekhez képest. Lendület melegséggel emlékezett meg arról a kiváló férfuról, akinek az érdeme hozta létre ezeket az eredményeket. A meghatottságtól remegett a hangja, mikor az elismerés babérról szólt, amely Lukács Béla koporsójára hullott és fájdalmas megilletődés rezdült meg mindenki szívében, mikor Hegedűs Sándor

ezt a szomorú kötelességet teljesítette. Lukács László pénzügyminiszter odalépett kollégájához és meleg kézzel köszöntötte meg ezt a szép és igaz megemlékezést.

Az alkalmat erre a fájdalommal teli jelenetre Pichler Győző adta meg, aki a függetlenségi párt nevében szólott hozzá a kereskedelmi költségvetéshez és egyebek közt kívánta a kiállítás adatainak előterjesztését is. Beszédének többi részében erős kritika alá vette a kereskedelemügyi miniszter egész politikáját. Nem elégedett meg az önálló-vámterület programmszerű követelésével, hanem konkrét kormányzati dolgokról mondott konkrét bírálatot, sok ügyességgel, sok temperamentummal. A temperamentuma egy kicsit el is ragadta néhol, úgy hogy Tallián Béla elnök egy ízben meg is intette, mikor az uralkodó személyét is bevonta a bírálatba.

Az ülés utolsó szónoka Konkoly-Thege Miklós volt, aki vonzó és érdekes módon szólott a vasuti mizériákról, kiemelve azonban a magyar vasutasok kiváló tudását, intelligenciáját és megbízhatóságát is, ami nagyon jó hatást tett. És minden igazságos és jóérzésű ember lelkében visszhangja fog támadni annak a kívánságának, hogy a derék magyar vasutasoknak az existenciája arányban legyen az érdemükkel.

A vitát a holnapi ülésen folytatják.

A képviselőház ülése január 25-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor, Cseh Ervin.

Kovács Pál előadó: Bemutatja a közlekedésügyi bizottság jelentését a Lósone vidéki helyiérdekű vasút engedélyezése és a vinkovce-zupanje szávarpari és a ruma-klénaki helyiérdekű vasutak engedélyezésének megtörténtéről szóló jelentési tárgyában.

Kammerer Ernő előadó: Bemutatja a közoktatásügyi bizottság jelentését a tanítói nyugdíjalap, továbbá az 1894; XXVII. törvényeik alapján létesített gyámalap állapotáról.

A kereskedelmi tárca költségvetése.

Pichler Győző: A földművelés a nemzettest élete, a szív működése, de a kereskedelem az a vérkeringés, mely mozgásban tartja az életet. Mind a kettőt táplálni kell egyforma buzgalommal. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Ha vannak elvek, melyeket különösen a gazdasági élet érdekében mindig hangoztatni kell, bizonyára ezek közé tartozik az önálló vámterület eszméje is. Míg egy külön vámterület nem alkotunk, addig sem a mezőgazdaság, sem az ipar vagy kereskedelem ügyeit nem javíthatjuk meg. Addig összes buzgalomunk csak verődök.

Ausztriában a sok párt közül egyetlen egy sem

foglalta programjába a tisztességes kiegyezés megkötését Magyarországgal. Hanem minden nagy elvi ellentétet mellet egyben egységesek: Magyarország elleni gyűlöletükben. Ennek érvényesítése céljából egyesülnek a különböző elvi liberális és reakcionárius pártok. Sőt a kiegyezés megkötésének megakadályozása okából képesek a parlamentarizmus nélküli állapotot folytatni. Vagy van parlamentarizmus, vagy nincs. Ha nincs és a kiegyezés megkötése lehetetlenség, akkor álljon a miniszterelnök a sokat hirdetett jog, törvény és igazság alapjára. Világosítsa fel a koronát a törvény értelméről erejéről. A köztársaság követeli a törvény világos értelmének alkalmazását. S a koronának nem szabad azt tenni, ami a nemzet érdekei ellen van.

Elnök: A koronát a nemzettel szembe állítani nem parlamentáris dolog!

Rátkay László: De a korona se helyezkedjék szembe a nemzettel! (Zaj a szélsőbalon.) Pichler Győző: A kiegyezést mesterségesen fenntartani nem szabad. Sőt a kormány tagjainak egyöntetű eljárással kellene az önálló vámterület törvényjavaslatát a parlament elé vinni. (Helyeslés a szélsőbalon.) De nem teszik azt. Sőt még az előzetes intézkedésekkel, amelyek az önálló vámterületet előkészítik, sem foglalkoznak. Az autonóm vámtárra sem kész, holott a lakosság mezőgazdasággal foglalkozó 75 százalékának érdekében ennek késznie kellene lennie.

Szóvá teszi a gazdasági stagnációt s ennek okát a kiegyezési ügyek terén uralkodó bizonytalanságban keresi. Mindenképpen az osztrák a hibás dolgokban, mert ő még a szenge iparunkat is meg akarja ölni. Megölte már a cukor- és az üveg-ipart...

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Dehogy!

Pichler Győző: ... és elnyomta a textilipart. Ha nem kapunk önálló vámterületet, ki lesz még a kisiparnak csirája is pusztítva.

A párisi világkiállítás utóbbi időben oly sokat szelletteltetett dolgában elvárta volna a kereskedelmi minisztertől, hogy egy érélyes cáfolattal véget vet a szállongó híreknek. Avagy azok a bizonyos esel-szöveg kezek még ezt is megakadályozzák? Erélyes nyilatkozatot vár a minisztertől.

Ezután a Dunagőzhajózási Társulat ügyeivel foglalkozik. Kérdi, miért nem érvényesítjük egyszer végre valahára jogainkat a társulatnál. Azért talán, mert a részvényesek az uralkodóház tagjai? Ez egy okkal több volna arra, hogy a magyar nyelv és nemzet jogai érvényesüljenek. S mégis a társulat ügyei „noli me tangere”-képeznek.

Az iparfejlesztés sem halad a maga helyes útján. Ezt visszafejtésre használják föl még az osztrák cégek is. Kérdi a kereskedelmi minisztert, hogy ismeri-e az ugynevezett iparfejlesztési ügynökségeket?

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Nem!

Pichler Győző: Hát löbi micsoda?

A posta- és távirádihivatalok nagyobb számú felállítását sürgeti. Gratulál a miniszternek ahhoz, hogy a telefon-intézményt az államosítás által népszerűtlené tennie sikerült. (Derültség.) Az előtt jól működött a telefon amióta államosították, rossz. Külföldön, hogy a kázan-vizsgálatokat az iparostályhoz helyezték át. Ez által az iparfelügyelők hatásköre alá került, kiknek ellenőrzése nagyon hiányos. Az iparostály terjeszkedik ugyan ezen intézkedés által, de a közgazdaságnak semmi haszna sincs belőle. A költésért nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Elnök az ülést öt percre fölfüggeszti.

a bérlő nem látott semmit, hevesen politizált én velem. Az asszony pedig csak mosolygott kedvesen, bájosan, ártatlanul. Mosolygott a kadétra, mosolygott a hadnagyra, mosolygott a kapitányra, sőt nagy elvétve mintha az urára is mosolygott volna.

Megkönyebbültem, mikor valahára, tizenegy óra tájban, abba hagytuk a pityizálást és a kapitány kiadta a parancsot, hogy másnap öt órára legyünk a lovakkal, mert pontban fél hatkor indulunk. Kezet csókolunk a háziasszonyunknak, a bérlő elkísérte szobájába a kapitányt, mi is elvonultunk, a hadnagy a maga szobájába, a kadét meg én a mienkbe.

Szegény kis kadét, valóságos sisztergett a lelkesedéstől:

— Micsoda asszony! Micsoda asszony!

Nem tudott betelni a dicséretével, éjfélre járt, mire elalhattam tőle. Arra ébredtem fel kevés idő múlva, hogy valaki kiment a szobából. Rászóltam a kadétra, — semmi válasz. Gyertyák gyújtok: a kadét ágya üres, a ruhája sincs a széken.

Ez a fiu rosszban sántikál!

Felöltöztem kutyafuttában és lopóztam utána. Nagyon lassan ment, lábujjhegyen, éppen akkor értem utól, mikor nagy loppal óvatosan benyitott az ebédlőbe és belülről betámasztotta maga mögött az ajtót.

Mi az örögnök lopózott ez ide éjnek idején? Rendezvont kapott az asszonytól? Beleszápadtam az irigységbe. Eppen valami nagystilű gazságon törtm a fejem, mikor egyszerre csak megropant a hátam megett a padló. A sötétben is megismertem a kapitány hatalmas silhouettjét és odalapultam a falhoz. Egyenesen az ebédlőajtónak tartott ő is, lábujjhegyen, tapogatózva surlta a ruhámat elmenőben. Ő is bement és betámasztotta az ajtót.

Egyszerre megértettem, hogy ezeket előző tetteik

Az öklömet gyömöszöltem a számba, hogy fel ne kacagjak. Hasra fektedtem és lassan taszigálni kezdem az ajtót, mintha a légzuzam nyitogatná. Hallani akartam a jelenetet, mikor odabenn megismerik egymást.

Már vagy felég kitarhattam az ajtót, mikor majd hogy rám nem lépett valaki. A hadnagy volt, meztláb. Beesett a felég nyitott ajtón, de abban a perében én már nem álltam meg nevetés nélkül és felkacagtam.

Alig egy pillanat múlva feltártul a szomszéd szoba ajtaja és világosság özönlött végig az ebédlőn. Soha furább helyzetet még a legpajkosabb bohózatban se láttam. Ott állott a férj, kezében lámpával, a szoba közepén a kapitány, alig két lépéssnyire tőle ingujjban a kadét, az ajtóban pedig meztláb a hadnagy, és hasonfekve én.

En lévén a legfureszabb pozitúrában, mindenki engem nézett, éreztem, hogy szólnom kellett valamit. Hebegni kezdtem.

— Igy... most... most legalább... világos van!... Most... majd... megtaláljuk talán!...

— Mi az, talán elvesztettek valamit? — kérdezte érdeklődve a házigazdánk.

— I... igen... azaz... nem én! A kapitány ur vesztette el manchetta-gombját! Aranyból volt...

— Sötétbe? persze hogy nem találhatták meg!...

Most már vérszemet kaptam:

— Persze! Hiszen az urak éppen gyertyát keresek a szobában és már vagy hatodszor mentek neki az asztalnak, azon kacagtam!

— Hát keressük meg uram, majd én világitok.

A kadét nyilsebességgel tünt el a pamlag alatt, a hadnagy az almárium mögött kotorászott, a kapitány pedig odabasalt mellém, és keresgölt, mint aki a személdáját vesztette el.

A szoba közepén pedig ott állt a férj és világitott.

Egyszer felnéztem rá, nagy óvatosan és látam, hogy csak úgy rizza a esendes nevetés. Hanem azért tartotta rendületlenül a lámpát, mi pedig eszuskaltunk ide-oda a szobában. Már azt hittem, belezakad a derekam! A hadnagy és a kadét testgyenyészeti gyakorlatokat végeztek a pamtagon, míg végre a kapitány sem győzte tovább.

Felgrott.

— No hát, elég volt, nem keressük tovább! Ki tudja, talán nem is itt vesztettem el, hanem még marsközben. Jó éjszakát kívánok!

Csakhogy a házigazdánk nem hagyta annyiban. Mindenáron azt akarta volna, hogy keressünk tovább. Mikor pedig látta, hogy arra rá nem állunk, bort hozott, odakényszerített mind a négyünket az asztal mellé és jól tartott borral hajnalig. A siralomházban sem lehet fanyarabb a poharazás. Kinos esőndben ültünk az asztal körül, verejték verte ki a homlokunkat.

Végre, mikor már sürkült a reggel, felállt a bérlő, megtöltötte a bucsupoharat és így szólt:

— Uram, azt hiszem, nem tartják szerénytelenségnek, ha az utolsó poharat a feleségem egészségére ürítem önökkel!

A legyek zümmögése hallatszott a szobában. Körülnéztem: halálsápadtak voltunk mind a négyen.

Egy fél óra múlva már künn jártunk az üteggel az országúton. Husz perc alatt abrakoltattott, nyergeltetett, befogatott a kapitány.

Útjára mentünk, amíg egy fordulónál el nem maradt a hátunk megett az uriházunk még a kényéne is. Az első pihenőnél pedig magához csiált a kapitány és rámfördött:

— Önkéntes, maga ma dében vasatra ül és felviszi a három beteg legényünket Pestre. Fent aztán készüljön tisztí vizsgára. Visszajönnie nem kell! Abtrotton!

(A párisi kiállítás.)

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter:
T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Nem szándékozom a vita tárgyával, költségvetéssel és Pichler Győző képviselő urnak iménti beszédével foglalkozni. Annyi kérdést intéztem hozzá és azt hiszem, hogy a vita további folytatás is annyi kérdés fog telmerülni, hogy a legelőszóban fogok eljárni, ha a t. Ház engedelmevel ezekkel a kérdésekkel, tehát az egész költségvetéssel, valamint politikámmal, amelyet ebben a költségvetésben kifejeztem, más alkalommal, talán holnap, vagy a legközelebbi napok egyikén fogok a t. Ház elé állani. (Helyeslés.) Azonban Pichler Győző képviselő ur, egészen jóakaróan — amit teljes mértékben elismerem — beszédének végén felhozta a párisi kiállítás dolgát. (Halljuk! Halljuk!) Ez rám nézve oly kérdés, amelyben lesnem kellett az első alkalommal, hogy az ország előtt nyilatkozzam. (Helyeslés.) Nem akartam azonban ezt az alkalmat mesterségesen provokálni, bár tettem volna, de akkor egy kissé különös világításban tűnt volna fel a dolog, mert a hozzám intézhető kérdés egészen egyoldalúnak, kicsinytelnek látszott volna, holott így minden összehasonlítás nélkül hozta elő a képviselő ur a dolgot. Én, habár nem is tudtam, hogy a képviselő ur ezzel a kérdéssel elő fog jönni, kérem a t. Házat, hogy engedje meg, hogy ezt az első perct azonnal felhasználjam, hogy röviden ugyan, de tárgyilagosan és lehetőleg kimerítően előadhassam az ügy állását. (Helyeslés.)

Amint méltóztatnak tudni, az előző kormányának a párisi kiállításra vonatkozó legelső előterjesztése a törvényhozás által az 1897. XVIII. törvényekben lett elfogadva, amelynek értelmében három millió koronára hitelt nyitattak meg az országnak ezen világkiállításban való részvételre céljából. A munkálatok megindultak és a kiállítás hosszú fáradságos előkészület után, azt hiszem, mindnyájunk elismerése szerint, Magyarország érdekeinek megfelelő mértékűt teljesen kielégítő s az ország nemzetközi helyzetének, önálló közjogi viszonyainak tökéletesen megfelelő módon letisztult és sikerült is. (Általános élénk tetszés és helyeslés.)

E tekintetben diszsonancia és eltérő hang, — többet mondok — kritika is alig találkoztam. Ezt azért bocsájtom előre, mert ez a legnagyobb elismerés, amely általában érbeit azokat, akik ezzel az ügyvel foglalkoztak, ebben az ügyben dolgoztak (Élénk helyeslés.) s ez a legnagyobb elismerés és elégtétel annak aki ennek az ügynek élén volt. (Általános tetszés és helyeslés.)

Ez az eredmény azonban költségekkel járt, amelyek felől a legkülönbözőbb hírek szórnyattak részben a lapokban részben társalgás közben. Roppant aggraztolt, sőt némi tekintetben gyanúsító közlemlények jelentek meg, amelyek szerint ott a gazdálkodás nagyon rossz volt, óriásiak voltak a tulkiadások, sőt már összegeket neveztek meg, amelyekről beszámolni nem képekes és egyáltalán visszaéléseket emlegettek, amelyekkel nem tudtak elintézni. (Halljuk! Halljuk!) Beszámolok tehát a t. Háznak ezen első percben mindjárt az egész pénzügyi helyzetről, azután elő írom adni, hogy ezen hamis, közszé és tévlelésen alaptalan hírekkel szemben, hogyan áll maga az a dolog, amelyre ezek a célzások vonatkoztak. (Halljuk! Halljuk!)

A párisi kiállításra előirányzott 3,000,000 korona már az előző kormány idejében sem bizonyult elégségesnek és ennek következtében felhalmozást nyert a kereskedelemügyi miniszter, még 200,000 koronányi kiadásnak eszközölésére; én pedig mult év szeptemberében arra kértem a minisztertanácsot hogy halmozáson fel még 600,000 korona erejéig, mert látom, hogy itt kiadásokra még szükség lesz. Hogy miért választottam ezt a formát arról mindjárt fogok nyilatkozni. Így tehát a kereskedelemügyi miniszterium rendelkezése erre a célra összesen 3,700,000 korona állott. Ezekhez a bevételekhez azonban helyepénz és más ilyen eimeken való befizetésekkel kapcsolatosan befolyt összesen annyi, hogy az egész fedezet 3,985,909 korona és 58 fillért tesz ki.

Ezzel szemben egészen a mult év december havának végéig kiadott összesen 3,494,654 korona és 39 fillér. Ebből azonban megterüendő 41,716 korona és 08 fillér, tehát mint teljes kiadás tekintetben 3,452,938 korona 31 fillér, úgy, hogy az év végén 532,971 korona 27 fillér maradt rendelkezésre. Minthogy pedig kiszámítottuk azt, hogy az összes szállítási dolgok lebonyolítása, az iródi és mindenféle költségek fedezése ez évnek első három hónapjában a kiadásokat még bizonyos mértékben igénybe veszi, ezek pontos, szigorú kiszámítás szerint ki fognak még tenni összesen 384,773 korona 85 fillért. Ennek következtében a rendelkezésre álló hitelből megmarad mindenesetre és minden körülmények között beszámítandó az állampénztábra 148,197 korona 92 fillér.

Azokban t. Ház, ezen összesen felül nekünk követeléseink vannak és ez az oka annak, amint bátor voltam jelezni, hogy miért nem kértem azonnal, amint láttam, hogy fedezetre szükség van, a tisztelt képviselőháztól póthitelt. Azért nem tettem ezt mert biztos összegzet a tisztelt képviselőháztól sem akkor nem tudtam volna, sem most sem tudnék kérni. Ennek következtében célzerűnek tartottam azt, hogy lebonyolítsuk az egész dolgot, ha már benne vagyunk és azután álljak a t. képviselőház elé, természetesen erre vonatkozólag is megfelelő formában és a t. Ház ekkor megfelelően határozni fog. Ezen előzetes jelentésem nem teszi ezt feleslegessé, ezen kötelesség alól tel nem ment, az be fog következni, csak indokolni kívántam azt, hogy miért jártam így el.

Követeléseink vannak azonban az ily módon eszközölt fedezetek szemben különböző bevételek címén, amelyek itt nagyon részletezős vannak és azért csak a végösszegét mondom el a t. Ház előtt, amely 102,000 koronára rug. Azonkívül 100,000

koronát képvisel az az érték, amelyet mint az államnak rendelkezésére álló vagyont a kiállítás behozott és amely rendelkezésre áll. Például a huszár-terem, a népművelő gyűjtemény, az óriások gyűjteménye és több más efféle. amelyek mind a különböző múzeumoknak és a különböző közintézeteknek rendelkezésére fognak bocsátottak. Ez az érték is körülbelül, mondom 100,000 korona, úgy, hogy az eredeti költségvetéssel szemben, tehát tekintve az utóbb megszavazott illetőleg rendelkezésre bocsátott póthitelekkel, eitekintve a 200,000 koronától, eitekintve az 500,000 koronától, tisztán az eredetileg megszavazott, a törvényhozás által megállapított költségvetéssel szemben az összes tulkiadás körülbelül 450,000 korona. De ez nem az által állott elő, hogy rosszul gazdálkodtak, hogy túlköltektek, hanem oly változás történt a programban, amely akkor, amikor a törvényhozás ezt a felhalmozást megadta, egyáltalában nem létezett. Tudniük időközben merült föl a Rue des Nations, a pavillonok föllállításának kérdése. Amikor láttuk azt, hogy a többi nemzetek mind állítanak fel nemzeti pavilonokat természetesen dolog, hogy nekünk is kellett ilyenről gondoskodni és büszkeséggel mondatom, hogy ez volt ugyazólvan nemcsak nekünk egyik büszkeségünk, de, amit a legjelentesebb emberektől hallottam, ez volt a kiállításnak clou-ja. Ez a nemzeti pavillon nagy kiadásokkal járt. Nemcsak építésnél, de a kezelésnél, ellenőrzésnél és felszerelésnél fogva is, és így ezeket a költségeket összeállítottam egy lajtstromba, amelyből kitűnik, hogy ezen költségek összesen 653,100 koronát tettek ki. A 450,000 korona tulkiadással szemben tehát máris itt áll egy oly dolog, amelynek építési költsége egymagában 653,100 koronát vet igénybe. Amennyiben tehát ez a költség időközben fel nem merül, — annak pedig, hogy az épít és felépült, azt hiszem mindnyájunk örülünk — (Igaz! Ugy van!) akkor az eredeti összegből Lukács Béla 203,000 koronát visszabocsátott volna az ország rendelkezésére. En tehát kérek minden elfogulatlan embert, feleljen nekem arra, pazarló gazdálkodás volt-e az és vajon lehet-e a legkisebb kétség az iránt, hogy a legszigorubb rigorozitással és pontossággal jártak-e? En azt hiszem, hogy e tekintetben lehetetlenség kétkedni. (Élénk helyeslés.)

Nem bocsátokozom, t. Ház, részletekbe, de mégis egy pár dolgot e tekintetben jól kell emlegetnem azért, mert tulkiadások fordultak elő és mert ezen tulkiadásokat úgy karakterizálták, amint azokat ez meg nem illel. Hogy bebizonyítsam a t. Háznak, hogy miben állanak ezek és hogy mennyire tévesek voltak — nem azt mondom, hogy tendenciózusak, — de mennyire tévesek és alaptalanok voltak a feltevés. Eppen ezért a tulkiadások legfőbbjeit a t. Ház előtt elő írom sorolni. Természetesen dolog, hogy a részletes számadás nem ide tartozik, ez megy a maga útján és a törvényhozás előtt e tekintetben kellő formában, kellő részletességgel, okadatulva és adatokkal le szerelve meg fog történni a beszámolás. Mindenekelőtt kijelentem azt, hogy a személyi kiadások tekintetében tulkiadás nem történt, sőt ellenkezőleg, 31,000 korona volt a megtakarítás. Egyetlenegy cimen volt itt egy kis tulkiadás a szolgák ruházati illetményénél, 405 korona. Sommiéle más tulkiadás itt elő nem fordult. De nagy tulkiadás mutatkozik három címénél. (Halljuk! Halljuk!) Az építkezéseknél 242,634 korona, a szállításmál 378,272 korona, az installáció, diszítés-, szekrények-, állványok- és asztaloknál 333,687 korona volt a tulkiadás. Ezek azok a tételek, amelyekre nézve a magyarázatot kell, hogy megadjam.

Ami az építkezést illeti, nincsen fogalma embernek, csak annak, aki napról-napra vagy közvetlenül láttá, vagy pedig közvetve értesítések és jelentések alapján, mint én, elbírálhata, hogy mily küzdelmet kellett ott kiállani az első mesterembertől az utolsó napjásmög mindenkinke, hogy eleinte — sürgettevéen április 14-ikére a megnyitást — milyen hajszá és milyen tulcielőzést volt minden tekintetben és hogy bekövetkezvén egyuttal az esőzések, mennyire kedvezőtlenek voltak ott a viszonyok, mennyiszert kellett pl. a testést megújítani, változtatni. A szállítókat megszaporítani, helyükbe másokat fogadni s. b. így keletkezett ezután természetesen az, hogy ezeken a cimeken ez ut kiadások állottak; előállottak egyuttal azoknál az unjonnan erendelt építkezéseknél és diszítésnél, amelyek előzetesen tervezve nem voltak. Megjegyzem, hogy különösen a hozzám beérkezett, részben névtelen jelentések éppen e tételekre voltak irányítva, azért emelem már előzetesen ki, hogy rámutassak arra, hogy e tekintetben bizony némely szállító bizonyosan nem felelt volna meg kötelezettségének, ha a kormánybiztos egyszerűen kényelmesen bevártá volna, amíg a szállítás abban a tempóban tart, amit végeztek volna. Nagy hibát követett volna el, ha ezt teszi, mert akkor nem készült volna el idejére, természetesen tehát, hogy éjjeli munkásokat is fogadtott és természetesen, hogy midőn látta, hogy más nemzetek diszitesebb pavilonokat állítanak fel, ő is arra törekedett, hogy a miénk is aránylag diszitesebb legyen, hogy a különbség ne legyen olyan nagyon kirívó. Mindezek olyan nemes intencióból és teljesen korrekt félforrásból származtak, hogy ezeket kétfolyólag féltremagyarázás nem érheti. (Általános helyeslés. Ugy van! Ugy van!)

De mikor idáig jutottunk, mondatom, hogy az eredményt tekintetbe kell venni. Az, hogy 3028 kiállítót összehoztak az óriási munka. Ne méltóztassék azt binni, hogy ez alatt a három évi munka alatt oly könnyen ment ez; náunk általában nincs elég anyagi erő arra, hogy egyesek nagy mértékben kiállításnak, többet mondok: nincsen is kedv és fájdalommal mondatom, hogy mi nagyon kevés rekompenciát tudunk adni az ily módon költekzőknek; amit pedig ezek nagyon megérdemelnek, mert például szembeállítva az osztrák nagy gyárosokkal, akiknek elég bagatell díjazás kiállítást, nálunk az a kisebb mesterember vagy gyáros egy esztendőre az üzletét rontja meg általa! (Ugy van! Ugy van!)

Ilyen munkát végezni, ezt az eredményt elérni, azt hiszem, igen nagy érdem, igen nagy szolgálat. És hogy milyen kritikával voltak megvágatva a kiállítók, ezt leginkább bizonyítja a kiállítások nagy száma. Összesen 3028 kiállítónk közül 1280 nyert kiállítás. Ilyen arány ez, amelyet, egy ország kivételével, egy sem tud felmutatni. E kiállításokból grand prix 145, arany-érem 244; egy, hogy a kiállítások, jutalmak nagysága és aránya tekintetében Magyarország a negyedik helyen van. Első helyen áll Amerika, második helyen Oroszország, harmadik helyen Németország és negyedik helyen Magyarország.

Ilyen eredményvel szemben azt hiszem, hogy a nemzet csak elismeréssel adozhat azoknak, akik ezt a munkát végezték és kegyelettel kell, hogy adozzék annak, aki lelkenek teljes erejével végezte kötelességét és életét is ennek áldozta. (Általános élénk helyeslés.) Ez most közérzés is; hiszem, hogy azok a babérokoszorúk, amelyek a feledhetetlen államférfi koporsóját borították, minden főst kihiuzták; a tövishez és a sebekhez tehát én nyulni nem kívánok. (Általános élénk helyeslés.)

Hanem a t. képviselő ur előhozta, hogy nincsen befolyása holmi eselszövényeknek és nem tudom miféle viszonyoknak akár a miniszteriumban, akár azonkívül. Ezzel szemben határozottan ki kell jelentenem, hogy abszolte nincsen. Kényes huurokat érintek, de arra a kérdésre, melyet hozzáam intézett, a legkategorikusabban kell kifejeztem, felelősségem éretében pajzost kellett volna, hogy tartsak védelmére, másfelől kegyeleltől kell megmondanom és az igazságnak szolgálóik és az igazság iránti kötelességből kell, hogy kijelentsem, annyival is inkább, mert vele való gyakori és kedves érintkezésem olytan mindig tudtam, hogyan érez és hogyan gondolkodik a boldogult, még tréfálkozva is emlegette gyakran bajait, küzdelmeit, de a miniszterium kebelében vagy azonkívül levő eselszövényekről sem hivatalosan, sem pedig privátim abszolte nem beszélt. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Ha tehát először névtelen levelek, másodsor pedig igen megfontolatlanul egy lapban szelvézetett és abból némely más lapba is átment vadak olytan nekem vizsgálót kellett indítanom, ezt az utolsó pontot is elő kell, hogy adjam a t. képviselőháznak, mert nem szabad, hogy a hivatalos ember ebben az állásában és ebben a percben bármit is elhallgasson, (Általános helyeslés.) ami azután a későbbiekben, talán mentegelődzőknek, talán az önmaguk előtt igazolást keresőknek a szájába adja, hogy hát ez, hát amaz!

Itt abszolte sommiéle kétségnek helye nincsen. Először névtelen leveleket kaptam. Névtelen leveleket általában a papiroskosárba szoktam elhelyezni; (Általános élénk helyeslés.) de mivel az egyik névtelen levelemben rá volt mutatva, hogy itt meg itt kell keresni a visszajelést konkrété, egy bizalmas — nem hivatalos — levél kíséretében Lukács Bélaék ezt a levelet azonnal rendelkezésére bocsátottam és azt kértem: utóvégre nézze meg a dolgot kísérelve figyelemmel; egyebet nem. Megtörtént. O kéllő tapintattal, amint szokása volt a dolgot megvizsgálta, egyetlen kis rendeltséget tapasztalt, valóban igen jelentéktelen egy 1200 koronányi léteiről volt szó, amely azonban később közjegyzői okirattal, hiteles könyvkivonattal a legteljesebb mértékben igazolva lett. Egyéb nem fordult elő.

Akkor jött a „Nemzetgazdasági Szemle”-ben három tisztviselőre nézve oly konkrété körülírt és névalrásítal ellátott vád, amelyet én abszolte el nem hallgathattam. Miután akkor a boldogult Zalánván volt, hozzá küldtem és azt mondtam: nézze meg ezt a dolgot, neki bizonyára nem jár ez a lap és azután mondia meg a teendőket. A boldogult azonnal jelölt hozzám és azt mondta, hogy ő már megvizsgálta a dolgot, abszolte nem talál semmit; ha én szükségesnek tartom, vizsgáltsam meg mással. Mondom: „Bocsánatot kérek, ezt nem tettem. Irántad való tisztelőtlenség és a legnagyobb bizalmatlanság lenne, ha egyáltalán azt tenném.”

Akkor azt mondta: „Ezt mégis ne hagyjuk annyiba. Hát rendelj ki valakit.” Én azt mondtam: „Az egész a te vezetésed alatt van, ha azt mondom, nem szükséges a vizsgálat, akkor hagyjuk annyiban.” Erre aztán azt mondta: „Tudod mit? Ugy is Párisba megy most kiküldetés folytán Szerényi miniszteri tanácsos, rendeld mellé, megvizsgálja a dolgot.” Ezt az ajánlatot elfogadtam és — ő hozzá intézett — levélben azt mondtam: „Rendelésére áll ebben az ügyben Szerényi miniszteri tanácsos, méltóztassék a vizsgálatot megindítani.” A vizsgálat a legnagyobb részletességgel egy darabig az ő elnöklése alatt, aztán pedig a helyettes elnöklése alatt megfejtett és mondatom, hogy az egész vádból abszolte semmi sem maradt fenn, úgy, hogy minden oldalról tisztázottat a dolog. A jegyzőkönyvek nálam vannak, itt vannak a táskámban, mindenkinke a rendelkezésére bocsátom és kérem, nemcsak a t. képviselőházbá bármely tagját, kérem az ország bármely polgárát, akinek a legkisebb kétsége van, méltóztassék hozzám jönni, oda adom, méltóztassék megnézni, hogy hogyan áll a dolog. (Helyeslés a jobb oldalon.) Ezt az illető szerkesztőnek is megküldtem, aki ezt teljes lojaltsággal elismerte, lapjában nyilatkozott és azt hiszem, ezzel e dolog be volt fejezve.

Igy áll ez az ügy. En t. Ház, azt hiszem, hogy kötelességet teljesítettem, mikor ezt előadtam, kötelességet három irányban: kötelességet az ország irányában, kötelességet tisztviselőim karom irányában és kötelességet, kegyeletet róttam le a boldogult emléke iránt. (Általános helyeslés.) Ha már megtagadtott, hogy életében élvezze azt az elismerést, amelyre annyira rászolgált, akkor, azt hiszem, nekem legelső és legelőbb kötelességem az, hogy itt az ország színe előtt jelenthessem ki hálával, kegyelettel, elismeréssel, szívem egész melegével, hogy Lukács Béla az ország iránt nagy érdemeket szerzett. Áldott legyen emlékezte, (Általános élénk helyeslés.)

(Közlekedési hálózatunk.)

Konkoly-Thege Miklós ajánlja a miniszternek, hogy kísérje figyelemmel, már a magyar ipar szempontjából is, a Weitzer-féle kocsiipart, amelynek pontosságához, szállítványainak kifogástalanságához nagyon sok szó jár. A Ganz-gyárról örvendő jegyzi meg, hogy egészen más meggyőződések szerzett. Az államvasutak gépjárműiben egy rendkívül jó új fajta mozdonyt szerkesztettek, de nincs megfelelő pályánk, ahol alkalmazhatók. A brucki vonalon nagyon rossz a váltórendszer, ami a közlekedés lebonyolításának számbavehető gyorsítását rendkívül megnehezíti. Úgy látja, mintha ezen segíteni is bajos volna. Több kifogást hallott már a vasúti kocsiokról, azok szerkezetéről, rendbentartásáról is. Ő utazott elég sokféle vasúton, de nem mondhatja, hogy sokkal különbet látta volna tekintetben, mint a magyar. Hogy a teherkocsik nincsenek eléggé rendben, tisztán tartva, azt megengedi, de az talán nem írható pusztán a gondatlanság számlájára. Az ékező- és háló-kocsiknál szerete valamelyes változást, nevezetesen azt, hogy ezt a vállalkozást vegyék ki a belga bérlet-társaság kezéből, adják ki magyar vendéglősöknek. Akkor legalább jó magyar konyhát is találunk a vasúton. Ezután a hajózási társaságokkal s ezeknek állami támogatásával a Magyar Folyam- és Tengerhajózási, továbbá a Dunagőzhajózási Társulat szubvenciójával foglalkozik és sürgeti ezeknek tökéletes magyar vállalatokká való átalakítását s reméli, hogy ez nemcsak meg is lesz. Az Adria tengerhajózási társulat sok támadásnak volt kitéve. Most a szerződést bemutatták, sorrendre konstatalja ebből, hogy a vállalkozás teljesen magyarra lett. Alapszabály szerint magyarnak kell lennie az elnöknek, a székhely Budapesten van, a magyarok a társulatnál előnyben vannak s kedvezményeket élveznek a magyar szállítványok is. Igen kéri a kereskedelmi minisztert, hogy a kereskedelmi múzeumot minden erejével támogassa, fejlessze. A vasúti menetrendek reformját is figyelembe ajánlja a miniszternek, hogy elő ne fordulhassanak olyan esetek, a minők tavaly történtek, hogy a személyvonat utólért a tehervonatra, neki ment ennek s több kocsiát üsszezuza. Vasúti alkalmazottaink rendkívül intelligensek a külföldi vasutainak személyzetéhez képest. Pusztán a német vasutak állíthatók e tekintetben egy színvonalra a miénkkel. Tessék beutazni Európát, — kivéve Németországot — meg tudja-e mondani a kalauz, hova mikor fog megérkezni a vonat, a mit nálunk minden kalauz — úgvészlőv — második perces pontossággal meg tud mondani. És ezért a fizetés nem éppen kielégítő, sőt meglehetősen csekély. A javítás nagyon ráérne szegényekre s ezt eleget ajánlja a miniszter figyelmébe. Még csak azt kell neki megjegyeznie, hogy több panaszot hallott már a közönség részéről ezek ellen a szegény vasúti alkalmazottak ellen, de privátzorgalomból utána nézett egy sereg panasznak s arra a tapasztalatra jött, hogy mindig az utas volt a hibás. A vasúti alkalmazottak fizetésének felemelését ismételtelen a miniszter figyelmébe ajánlja s a költségelőirányzatot előadja.

Az ülés délután két óráig végződik.

BELFÖLD.

Az új perrendtartás.

Budapest, január 25.

Az új polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat teljesen elkészült és már a nyomdában van. Most végzik a kinyomatotól szöveget az utolsó revíziót és a korszakos törvényjavaslatot könyv alakban 10—12 nap múlva közzé fogják tenni.

Az új perrendtartás a szóbeliség és közvetlenség elvén épült fel. Ezt az alapvető pontosan keresztül viszik az egész perjogon. Szóbeli lesz a tárgyalás minden bírósági fórumon, a királyi ítélőtábla és a Kuria előtt is. Az eljárások mostani különbözőségei el fognak tűnni. Az eljárás gyors, egyöntű, megbízható lesz, mivel a peres eljárási formások nyugtát le fogják rázni. A jogkereső közönségnek nagy előnyére lesz, hogy az ügyvédvállalás kényszerű csak a kikérülhetetlen esetekre lesz korlátozva. Ezeket kívül a fél személyesen megjelenhet a bíróság előtt és szabadon védekezhet, mivel az új eljárásnak az anyagi igazság kiderítése lesz a feladata. A perek befejezése sokkal gyorsabb lesz, mint eddig volt. A különféle halasztásokkal nem lehet többé huzni-vonni a pört. Minden pörben csak egy felelősségnek lesz helye. Ezenfelül már csak *felülvizsgálati kérelemmel* lehet élni az ítélőtáblán, vagy a Kurian. A Kuria után csak *felülvizsgálati fórum* lesz.

Az új perrendtartás az osztrák, de főként a németországi peres eljárásához hasonlít, azonban ezeknek a hibáit mind kiküszöbölték. De e hasonlóság mellett, ami a tárgyak azonosságánál fogva nagyon is természetes, az új pörös eljárás teljesen önálló alkotás, mely teljesen különbözik a külföldi peres eljárásoktól úgy a fellegásra, mint a beosztásra és kidolgozásra nézve.

A magyar polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat vázlatos tartalma a következők: I. cím: A bíróságok. Ebben a címben van a bírói hatáskör, a jogsegély és bírói illetékesség, továbbá a bíróságok belső szervezete és a bírósági személyek kizárása (érdektelenség). II. cím: A felek. Ez a cím szól a perképeségről, a pertársakról, a harmadik személyekről a perben való részvételéről (avatkozás, perbevitel stb.); továbbá

a meghatalmazottakról és ügyvédekéről; a szegénységi jogról és a perbeli biztosítékról. III. cím: Eljárás az első felfüggesztés bíróságok előtt. E cím szabályozza a keresetlevelet és egyéb beadványokat; az idézést, a kézbesítést (posta, bírósági szolgák, közszéki közegek, valamint a fél költségére és kivételére végrehajtott utján); továbbá a perbeli tárgyalást, az érdemleges tárgyalás előkészítését, a szóbeli tárgyalást, az előkészítő eljárást, számadási, vagyon-előküldési és hasonló perekben; a bizonyítást általában; azután a bizonyítást a tanúkkal, az okiratokkal, a bírói szemlével, a szakértőkkel s végre a fél eskü alatti kiballgatásával és a fél esküjével való bizonyítás módjait követve; valamint az előleges bizonyítás, a bírói határozatok, a perköltség, a mulasztás, az igazolás és elmentés, az eljárás félbeszakadása és felfüggesztése esetében való eljárás módjai vannak meghatározva; a IV. cím a *felhívásból* szól, amelynek nemei 1. *felhívás*, 2. *felhívásigazolás*, 3. *felhívásomlás*. Az V. cím szól a *perújításról*; a VI. cím a *sommas bírtokháborítás*, visszahelyezési és sommas háttérperekben való eljárásról; a VII. cím a *bánányügyekben való bíróságról*; a VIII. cím a *fizetési meghagyásokról*; a IX. cím a *váltó, kereskedelmi utalvány és kötelezőjegy alapján engedélyezett meghagyási eljárásról*; a X. cím a *perbeli viszonyok megszüntetése tárgyában való eljárásról*; a XI. cím a *házasági ügyekben való eljárásról*; a XII. cím a *születés törvényességének megtámadása* iránti eljárásról; a XIII. cím a *kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés és az alyai hatalom gyakorlatának felfüggesztése* iránti eljárásról; a XIV. cím a *hitelnek nyilatkoztatási eljárásról*; a XV. cím a *választott bíróságról* szól; a XVI. cím pedig a záró határozatokat tartalmazza. A javaslat 828 szakaszból áll.

A javaslat rendkívül könnyebbítéseket tartalmaz a jogkereső közönség érdekében. Az első tárgyalás elmulasztása folytán hozott bírói határozatot alperes egyszeri ellenmondással hatályon kívül helyezheti; a teperes pedig, ha ő mulasztja el az első tárgyalást, a pernek *vrajzéttel* kérheti 15 nap alatt. De a költségekben elmarasztalták. Igazolások a további eljárás folyamán lehet helye.

Az Adria-szerződés.

Budapest, január 25.

A képviselőház *pénzügyi bizottsága* Falk Miksa elnöklésével tartott mai ülésében, melyen a kormány részéről *Hegedüs* miniszter volt jelen, tárgyalás alá vette az Adria magyar királyi tengerhajózási társasággal kötött szerződés beikklőzéséről szóló törvényjavaslatot.

Makfalvy előadta a szerződést részletes ismerettség kíséretében elfogadásra ajánlja annak kiemelésével, hogy általános érdek az, hogy tengeri hajózássunk fejlesztésük s a mutatózó kedvező konjunkturák az ország javára felhasználhassanak.

Heltai Ferenc a közgazdasági bizottság előadója tüzetesen kifejti azokat az indokokat, melyek a bizottságot a szerződés elfogadására indították.

Gróf *Zichy* János a szerződést kizárólag a magyar kereskedelem érdekeinek szempontjából tartja megbírálandónak. E szempontból a törvényjavaslatl szemben aggályok merültek fel, nevezetesen az, hogy miért nem tartatik fenn a társaság kötelezettsége, hogy két hajót a Fekete-tengeren járasson. Miért hagyatják fel a flume-tunisi járat, miért engedték meg a társaságnak, hogy oly sok idegen hajót járasson? Szólok általában úgy látja, hogy a társasággal szemben a kormány nem gyakorolta eléggé a szükséges ellenőrzést. Nem tartja indokoltnak, hogy a társasággal oly hosszú időre köttetik a szerződés s ez által oly monopólium teremtetik, mely megakadályozza tengeri hajózássunknak más vállalatok által való fejlesztését. Énnél fogva a törvényjavaslatot általánosságban sem fogadja el.

Komjáthy nem találta meg az előadók beszédében ama kedvező konjunkturák előadását, melyek az államot arra indíthatnak, hogy a csak tíz év múlva lejárt szerződést már most megújítsa. Pusztán azt a körülményt, hogy a társulat megerősödött, nem fogadhatja el erre elégséges indoknak. Ipari érdekeink kielégítésére nagyon kiesnyes dolgoknak tartja azokat, amik a szerződésben foglaltatnak. Azt a csekély anyagi erőt, amellyel rendelkezünk, szétforgácsoljuk a sok különböző vállalat között, s ezzel veszélyeztetjük azt a nagy célt, melyet első sorban kellene szem előtt tartanunk: tengeri hajózássunknak egységes és tervszerű fejlesztését. Elismeri, hogy a kikötött járatok, különösen a spanyolországiak, előnyösek, de viszont p. az észak amerikai járatok nagyon el vannak hanyagolva. A javaslatban foglalt előnyök nem állanak arányban az áldozatokkal, melyeket az adó- és illetékmentességekben nyújtunk. Nem érzi magában azt a bátorságot, hogy az országot így módon tizenegy évvel előre lekösse és ennél fogva nem is járul a törvényjavaslatához.

Pulszky nem tesz kifogást az ellen, hogy így vállalatok megfelelő szubvenciókban részesítenek, de inkább szereti a nyílt szubvencionálást, mint azt a titkos szubvenciót, mely az adómentességben adatik, még pedig oly feltételekkel, melyek horderejét előre ki sem lehet számítani. Általában nem barátja az adó-

mentességek ily kiterjesztésének s kéri, mily értéket képvisel a társaságnak nyújtott eme kedvezmény?

Gyurkovics szintén ezt a kérdést óhajította a miniszterhez intézni. Kérdi továbbá, mi vezette a minisztert arra, hogy husz évre kösse meg ezt a szerződést? Felhívja továbbá a minisztert hassen oda, hogy a társaság hajóiratain alkalmazott egynégy anyagi helyzetének javításáról is gondoskodjék. Továbbá, hogy a szerződésbe vétessék fel, hogy a Buccariban levő tengerészeti iskola egyenjogúnak tekintetik a flumei tengerészeti iskolával.

Bedő Albert felelve, hogy a társaság állítólag a faanyagok szállítására nézve kartellviszonyban áll, felhívja a miniszter figyelmét a gondoskodásra arról, hogy a szállítási díjtételek s árkedvezmények kellő időben közbírré tétessenek.

Hegedüs miniszter tüzetesen válaszol az egyes felszólalók által felvetett kérdésekre. A Fekete-tengeren hajók tartásáról az 1898: IX. tc. mentette fel a társaságot. A szerződésben a tengerészeti akadémiai ifjak számára biztosított kedvezmények szükségesek, ha magyar tengerészetet akarunk teremteni. Az, hogy ugyanazon egy hajóállalat, még ha ereje is volna hozzá, a legkülönbözőbb irányokban kiszolgálja; a forgalmat, nagy erőparázzal járna, sehol sem követelik és főleg a mi viszonyaink közt nem is járna haszonnal. Az adókedvezmény tényleg eddig is megvolt, tehát nem foglalt magában leplezett szubvenciót, ezt a vállalat ellenszolgáltatás nélkül eddig is élvezte. A tavalyi mérleg alapján ez a mentesség a társaságra nézve 160.000 koronát jelent. Nem lapangó, hanem ellenkezőleg nyílt eljárás az, hogy szólok ezt a kérdést magában a szerződésben kellő ellenszolgáltatásokkal rendezze. Más hajóállalatokkal való összehasonlítás után úgy találta szólok, hogy a társaság elég tisztességesen gondoskodik alkalmazottjairól. Ingerenciájának felhasználásával továbbra is gondja lesz szólok arra, hogy a humanitás követelményei e téren is figyelembe vétessenek. A szerződésben gondoskodva van arról, hogy minden egyes tarifa-kérdésben a kormány direkt befolyást gyakorolhasson. Nem zárkozik el attól, amit Gyurkovics a buccarri iskolára mondott, amire kellő figyelemmel fog lenni. Ezek után részletesen kifejti és ismerteti szólok a tengerészeti forgalom tervszerű fejlesztése céljából tervbe vett s törvényjavaslatok alakjában rövid idő alatt a Ház elé terjesztendő intézkedéseit s az azoknak alapjául szolgáló számításokat. Ez intézkedéseinek egyikét foglajja magában a jelen törvényjavaslat, melyet elfogadásra ajánl.

A miniszternek általános helyesléssel fogadott előterjesztése után a *bizottság többsége elfogadta a törvényjavaslatot* s hozzájárult a közgazdasági bizottság határozati javaslatához is, mely szerint a törvényjavaslatban foglalt járattervtől való eltérések az engedélyezés megtörténte után haladéktalanul bejelentendők az országgyűlésnek. A törvényjavaslatnak a Házban való képviselésével *Heltai* közgazdasági bizottsági előadó bizatolt meg s ezzel az ülés véget ért.

A főrendiház ülése. A főrendiház ebben az évben február 5-ikén tartja első ülését.

A csanádmezei főispánág. A *Budapesti Tudósító* jelenti: Mint illetékes helyről értesülünk, az a hír, mintha a csanádmezei főispáni székben nem-sokára változás tervezetnék, teljesen valótlan.

Kérvények. A képviselőház *kormányi bizottsága* *Radozsa* János elnöklésével ma ülést tartott, melyen a kormány részéről *Daranyi* miniszter, az egyes miniszteri tárcák képviseletében *Zsoltosky*, *Grünstein*, *Gulner* és *Csörghő* államtitkárok voltak jelen. A bizottság tárgyalás alá vette a képviselőházhöz érkezett feliratoknak és kérvényeknek tizenötödik sorjgyezékét, amelyről *Köszeghy* Sándor referált. Nyolc törvényhatóságnak az iránt való felirata, hogy a magyar ipar termékeit megfelelő védelemben részesítenek s e céliből általános áruvédegyjegyű kötelezőleg jóitessenek meg, kiadtattak a kereskedelmi miniszternek. Háromszék vármegyének tíz más törvényhatóság által is pártolt felirata a nemzeti törvény módosítása tárgyában a miniszterelnöknek adatottki A miniszterelnök után a kormányban való kiadást határozta el a bizottság Budapest fővárosának és több törvényhatóságnak az iránt való feltételeire nézve, hogy a közönség vámsorompk felállításával az önálló vámterület létesíthessék. A sorjgyezékben foglalt többi felirat és kérvény az előadó javaslati értelmében szintén az érdekelte miniszterekhez kerül.

Új osztálytanácsos. A miniszterelnök előterjesztésére *Zsigmond* Géza műszaki tanácsosnak az osztálytanácsosi címet és jellegét adományozta a király. Az új osztálytanácsos a fővárosi közmunkák tanácsánál végez szolgálatot.

KÜLFÖLD.

Anglia gyászja.

Budapest, január 25.

Angolországba folyvást érkeznek a részvét nyilváníásai a világ minden részéből s minden udvarból, minden országból jelentik a temetésre való készülteket s a hivatalos gyász elrendelését. Az angolok nagy halottja ezalatt eszöndesen pihen ravatalán, míg a fővárosban a gyász mellett az államrendnek az új király személyéhez való alkalmazkodása folyik. Új tünet, hogy a királyi címet, melyet VII. Edvárd, anyja címének megfelelően felvett, nem tartják elegendőnek. Nagybritannia és Írország királya és India császára oly nagy bírodalmak ura, amelyeket nem szabad többé a brit uralkodó címében mellőzni. Ott van a Dominion of Canada s ott a minap kialakult ausztráliai Commonwealth, amelyek külön fölémlítésre tarthatnak számot a királyi címben. A király címével együtt változás esik a trónörökös címében is. VII. Edvárd király első legidősb fia, György herceg, aki eddig York hercege, Inverness grófia és Killarney bárója volt, királyi kabinetrendelettel York és Cornwall hercege lett. (A cornvalli hercegi cím az atyjáé volt.) Es így a több mint hatszázéves walesi hercegi cím nem száll reá. Lehet egyébiránt, hogy György herceg azért nem viseli a walesi herceg címet, mert II. Edvárd óta a walesi herceg mindig a király elsőszülött fia volt, míg György herceg csak második fia. Az elsőszülött, akinek walesi hercegnek kellene lennie, Albert Viktor herceg, 1892. január 14-ikén meghalt.

(A temetés.)

London, január 25.

Az elhunyt királynő holtteste most fehér fátyollal borított tölgyfakoporsóban nyugszik, amely az osbornei kastély gyászkaplnárává átalakított ebédijében van ravatalra téve. Szakadatlanul gyönyörű koszorúk és virágküldemények érkeznek. Noha végleges intézkedéseket még nem tettek a temetésre nézve, annyi máris bizonyosra vehető, hogy a temetés az elhunyt királynőhöz méltó pompával fog végbemenni. A királynő kivánsága szerint a koporsót fehér selyempalliummal lakarják be, amelynek szögleteiben a királyi címer díszlik azután ágyutalpon Osbornéből Cowesba szállítják.

Ott egy yacht várja, s hadihajók sorfala között, amely Cowestől Portsmouthig fog nyulni, Portsmouthba viszi, ahol tengerészalstisztek emelik le a koporsót és bíborvörös és fekete posztóval bevont kocsira teszik.

Azután külön vonat viszi a halottat Londonba a Viktória-pályaudvarba, ahonnan ágyutalpon a paddingtoni pályaudvarra viszik.

Az az intézkedés, hogy a gyászmenet Londont érintse, Edvárd királytól származik, aki azt az óhaját fejezte ki, hogy a főváros lakosságának ilyen módon alkalmat adjanak arra, hogy a temetésben résztvegyen.

A nagy ünnepes gyászistentisztelet, amelyen az uralkodók és a többi fejedelmi személyek jelen lesznek, a windsori Szent-György-kápolnában lesz. A királynő holtteste hármas koporsóban fog nyugodni, az első tölgyfából, a második ólomból, a harmadik szintén tölgyfából lesz.

Mialatt a királynő holttestét szállító yacht Cowestől Portsmouthig a hadihajók sorfala között elhalad, a hadihajók egy-egy perenyi időközökben ágyulövéseket tesznek.

London, január 25.

Most már el van határozva, hogy a királynő holtteste a február 1-jéről 2-ikára virradó éjjel Portsmouthban az Alberta-yachton marad és február 2-ikán fogják Londonba, onnan pedig Windsorba vinni. Ugyanazon a napon lesz a temetés Frogmoreban. A halottat nem teszik ki közszemlére. De bizonyos számú embernek meg fogják engedni, hogy Osbornében az ideiglenes gyászkaplnába belépessenek.

London, január 25.

A város utcai ismét olyanok, mint rendszeren. A Cityben a forgalom megint megkezdődött. Londonban a gyász hétfőn kezdődik, de nincs megállapítva, hogy meddig fog tartani. Ebből azt következtetik, hogy az üzleti világra való tekintettel a gyász rövid lesz. A flotta Cowes és Portsmouth között gyülekezik, a német hajórajt Henrik herceg fogja vezetni. Most közlik, hogy a koporsóhoz csak udvarképes személyeket, Wight községeinek polgármestereit és a tiszteket bocsátják. Lord Lansdowne és lord Roberts ma Osbornében utaztak a királyhoz kihallgatásra. Hir szerint a királynő végrendeletében a skót

földön levő kastélyait, köztük Balmoralt is, amely magántulajdona volt, a királynak hagyományozta, Osbornet pedig Beatrice hercegnő örökli. Az olasz királyt az aostai herceg fogja képviselni a temetésen; a cár Sergius Alexandrovics nagyherceget, Egyiptom alkirálya pedig Mohamed Ali herceget bízta meg képviselével.

A királyi családot nagyon kinosan érinti a közönség toladók viselkedése. Cowesben történt, hogy mikor Vilmos császár partra szállott, egy gyors fényképezőgépet csatogása hallatszott. Felsőbb rendeltetűre ezentul a rendőrség jó távolra fogja szorítani a közönséget a királyi család tagjaitól.

Osborne, január 25.

A német császár csak a királynőért rendezett gyászünnepek után utazik el Angliából. A német trónörökös 26-án érkezik ide a Hohenzollern-yachton. A yacht Portsmouthban fog kikötni s a trónörökös Londonon át fog Osbornéba utazni.

A királynő temetésére ideérkezett az olasz, a belga, a portugál és a görög király, Ferenc Ferdinánd főherceg, a dán, a svéd és a román trónörökös.

Kiel, január 25.

A császár parancsára néhány szolgálatban levő hajó az első hajóraj első osztálya, a Hagen partvédő páncéloshajó és esetleg a Viktória Lujza cirkálóhajó és néhány torpedónaszád Angliába megy, hogy résztvegyen a nagy flottaparádében, amely a királynő temetések a spitheadi kikötő előtt február 2-án lesz. A hajóraj parancsnokává Henrik porosz herceget nevezték ki.

Róma, január 25.

A pápa egy érsekkel fogja magát képviselteni Viktória királynő temetésén.

(A részvét.)

Budapest, január 25.

A Budapesti Közöny a lap élön a következőket jelenti:

Legfelsőbb rendeltetű néhai Viktória Nagybritannia és Írland (egy) királynője, India császárnője 6 felségéért udvari gyász fog folyó évi január 26-dikától, szombattól, kezdve négy héten át viselteni, a következő változtatással: az első két héten, január 26-ikától bezárólag február 8-ig a mély, a további két héten, február 9-dikétől bezárólag február 22-ig a kisebbik gyász.

Az angol királynő halála alkalmából ma is igen sokan teitok részvétlétogatást az angol főkonzulnál. Ott jártak Széll Kálmán miniszterelnök és neje, Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, Rudnay Béla főkapitány, gróf Szapáry Gyula, Wenckheim Frigyesné grófnő, gróf Károlyi György, báró Vecsey József, Károlyi Istvánné grófné, Márkus József főpolgármester. Pálffy Dawn Olga grófnő s még számosan. Az angol kolónia gyászünnepeit illetőleg eddig intézkedés nem történt.

A budapesti angol főkonzul a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Ő brit felségének magyarországi főkonzulja mélyen méltatja azt a számtalan részvét-nyilatkozatot, mely az ő legkegyelmesebb uralkodója kimulta folytán, bánattól lesújtott hazájának gyászja alkalmából Budapest székes főváros lakosságának minden osztálya részéről kifejezésre jutott.

A részvét eme nyilvánulását az angol nemzet nagyra fogja becsülni és a főkonzul nem fog késmi erről kellő helyen jelentést tenni.

London, január 25.

A Times kiemeli, hogy az új király az idegen uralkodók szimpátiáját nemcsak mint Viktória királynő örökségét kapta meg, hanem önmaga szerezte. Kitiitnik ez Ferenc József király részvét-nyilatkozatából is, mely a többi uralkodók részvét-nyilatkozatában is visszhangra talált. A Daily News kétségtelennek tartja, hogy a királynő halálát főképpen a délafrikai bonyodalom sietette.

(A halál oka.)

London, január 25.

A Lancet orvosi lap jelentése szerint Viktória királynő agyszéthüdben halt meg. Ennek a jelei már egy héttel ezelőtt mutatkoztak. A királynőt ugyanis néhányszor muló érzéketlenség és merevgöröcsök lepték meg.

(Az ired.)

London, január 25.

A dublini községtanács tegnap csak nyolc szavazattöbbséggel határozta el, hogy részvét-nyilatkozatot küld a királyi családnak. Az ir párt a következő pótindítványt terjesztette be:

A községtanács Írországnak mostani politikai helyzetében semmiféle lojalitás nyilatkozatot sem tehet az angol trónnak.

Ezt az indítványt hosszú, izgalmas vita után 30 szavazattal 22 ellen elvetették.

(A királyi cím.)

London, január 25.

A Times azt írja, hogy VII. Edvárd címe: Nagy-Britannia és Írország királya és India császára nem felel meg a brit világbirodalom terjedelmének és előrelátható, hogy már legközelebb meg fogják változtatni a királyi címet és figyelembe fogják venni Kanadát és Ausztráliát is.

(Az új király új koronája.)

VII. Edvárd király számára új koronát kell készíttetni, mert Nagybritannia jelenlegi állami koronáját Viktória számára csináltatták s ez nem illik a mostani király fejére. Ez a korona 29 unciát nyom s értéke nyolc millió korona. Azokat a drágaköveket és gyöngyöket, melyek díszítik, IV. György régi koronájából vették ki. Viktória koronájában egy nagy rubin, egy nagy zafir, 16 kis zafir, 4 középnagyságú rubin, 1363 gyémánt, 1273 rozett-gyémánt, 147 à jour gyémánt, 4 rendkívül nagy és 273 középnagyságú gyöngy van. Fehér selyemmel van bélelve és hermelinnel szegélyezve.

Az állami koronán kívül, amelyet a királynő csak rendkívüli alkalmakkor visel, van Angliának még egy másik koronája is, mely azonban nem ilyen ragyogó. Ez a 14. századból származó skót-korona, melyet Stuart Mária viselt s melyet most Edinburghban őriznek.

(A trónörökös címe.)

London, január 25.

A hivatalos lap kabinetrendeletét közli, amely a királyi családra vonatkozó egyházi imádságokban a szükséges módosításokat rendeli el. A walesi herceg és hercegné helyett ezt szövik bele az imádságokba: Cornwall és York hercege és hercegnéje. A hivatalos lap rendkívüli kiadásban közli Norfolk hercegnek, mint Anglia örökös marsalljának azt a felszólítást, hogy a lakosság e hó 28-ától kezdve gyászt viseljen. Ugyanez a lap közli, hogy Lansdowne, Ritchie, Chamberlain és a legfontosabb tárcák vezetői tegnap a St. James-palotában tartott minisztertanácsban letették a hűségüket a király kezébe.

HIREK.

Budapest, január 24.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én új előfizetés nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról ídejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Frigyes főherceg Spanyolországban. Madridból jelentik, hogy Frigyes főherceg leányaival és Izabella infanszóval a minap Toledóban járt. A pályaudvaron a polgári és katonai kormányzó, a hercegprimás, a polgármester is megjelentek tiszteletükre. Megnézték a katedrálét, az Alcazart és a fegyvergyárat és még az este visszautaztak Madridba. A régenskirálynő anyjának, Erzsébet főhercegnőnek 70-ik születésnapja alkalmából diszebéd volt a palotában, amelyen az összes ott időző uralkodóházi tagokon kívül az osztrák-magyar nagykövet, a hadügyminiszter és a külügyminiszter is résztvettek. Jenő főherceg előreláthatólag februárban utazik Madridba, hogy jelen legyen az asturiai hercegnő egybekelésén.

— Fejérvári miniszter betegsége. Fejérvári honvédelmi miniszter teljes felgyógyulásához egyre több reményt fűz Herezél tanár. A szív működés immár ugyszólván rendes, a bélműködési zavarok elmúltak s a beteg ereje egyre gyarapszik. Ma délelőtt harmadszor változtatták a kőtét. A miniszter hogyléte most már olyan, hogy orvosi jelentéseket többé nem adnak ki. A délelőtt tíz óraker kiadott orvosi jelentés így szól:

Nyolc órai nyugodt alvás után jó közérzet. Temperatura 36.2. Érlökés 60. Kötés változtatva. Herezél.

— A váci püspök Rómában. Gróf Csáky Károly váci püspök február 4-ikén indul Rómába, hogy a pápának úgy a maga, mint bivei hódolatát bemutassa. Érdekes, hogy váci püspök 1870 óta nem volt Rómában.

— Urs tanácsos kitüntetés. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy Urs Nándor budapesti rendőrtanácsost, sok évi buzgó szolgálata elismeréséül, a Ferenc József-rend lovageresztjével tüntette ki a király.

— A cári párról. Pétervárról jelentik, hogy a cári pár a jövő hónap közepé táján visszatér a fővárosba. A cári állapota teljesen kielégítő és azok az utóhatások, amelyek a tüszos megbetegedés következményei szoktak lenni, véggképp elmúltak. A cárné lebetegedését áprilisra várják és a családi esemény

minden valószínűség szerint *Carszkoje Szeloban* fog bekövetkezni.

— **Vilma királynő férjhezmenetele.** Mint egy hági hivatalos távirat jelenti, a minisztérium képviselője ma délelőtt a városházán átadta az *anyakönyvvezető* hivatalnoknak azt az okiratot, amelyben Vilma királynő és Henrik mecklenburg-schwerini herceg kijelentik hogy házasságra akarnak egymással lépni. Közvetlenül aztán zászlót tüztek ki a városházán, a templomokon és más épületeken. Az első kihirdetés vasárnap lesz.

— **Koerber csehül van.** Koerber azért van csehül, mert egy szót sem ért csehül. Nem a szövege kedvéért van így a dolog, hanem az ország parlament viaces állapotok miatt. Szegegy Koerbertől az ifju-csehek azt követelik, hogy a turka parlament első ülésén programbeszédjét mondja el cseh nyelven is, mert különben vére lesz a békekéségnek. A békekéség még nincs ugyan meg, de csakugyan csehül van, ha szegény Koerbert most kényszerítik rá, hogy olyan nyelven tanuljon, mely messzebbre esik a némettől, mint Makó Jeruzsálemtől. Mindamellett úgy kell elképzelni most a békés indulatú miniszterelnököt, hogy három cseh nyelvemester társaságban tölti napjait s délelőtti nyolcórától kilencig cseh diktandót ír. Bizalmas uton arról is értesülünk, hogy a miniszterelnök tegnap pacakát kapott, amit azonban békésen türt el. Alilótágra a Wenceszlau szót „Fau”-val írta, ami nagy sértés cseh nemzeti szempontból. Ugyane forrásból arról is értesítettek, hogy a packa után a békés embert egy pillanatra elhagyta lelki nyugalma s a következő szavak ropentek el ajkáról német nyelven:

— En békét akarok s ök azt kívánják, hogy csehül beszéljek!

A félébörödés csak egy másodpercig tartott. A miniszter rögtön belenyugodott sorsába s busan lehajtott fejt, így szól:

— Ja szam hanak . . .

— **A ceglédi szász küldöttség ünnepe.** A turini zárandoklásnak 24-ik évfordulóját ünnepelte Cegléd város polgársága. Az ünnepélyen részt vett Kossuth Ferenc is, a város országgyűlési képviselője. A szép ünnepi beszédet *Takács József* ev. ref. lelkész tartotta, aztán Kossuth köszönetet mondott az atya emléke iránt tanusított hazafias megemlékezésért. A szász küldöttség Kossuth-alapja 2600 korona, amelynek évi kamataiból (50 korona) 2 szegénysorsu gimnáziumi tanulóit jutalmaznak meg. A szász küldöttségből már csak 58-an vannak életben, akiknek tiszteletére délen díszebédet rendeztek.

— **Ungvár új polgármestere.** Ungvárról táviratozzák, hogy *Popovics Miklós* nyugalmazott táblabíró ma egyhangulag Ungvár város polgármesterévé választották.

— **Wekerle Sándor felolvasása.** A közigazgatási bíróság illusztris elnöke, dr. *Wekerle Sándor* szerdán, 30-án, esti 7 órakor a Pénzügyminis. Tiszviselői Országos Egyesületben felolvasást tart *Hitelviszonyainkról*. A felolvasás iránt elégi érdeklődés mutatkozik mindazoknál, akik gazdasági kérdésekkel foglalkoznak. A jelentkezők nagy számánál fogva a felolvasáson csakis tagok és vendégek vehetnek részt, az utóbbiak belépő jegyekkel. Ilyen jegyek a kör háznagyánál 28-án és 29-én esti 6-7 óra között kaphatók.

— **Játékbarlangok.** A brüsszeli parlamentben ez idő szerint a játékbarlangok kiirtását célzó törvényjavaslat van napirenden. A javaslatot bizottság terjesztette elő, a kormány pedig a bizottsági javaslatot csakis úgy akarja elfogadtatni, hogy a szigorú rendszabályok kiterjedjenek minden belga városra, kivéve: Spa-nt és Ostendét. A kormány tehát készségezen ráhelyezkedik a játékbarlangok fosztogató műveletén való megbörtörnközás álláspontjára, de csakis ott, ahol ez az állami jövedelmeket meg nem esorbítja. Spa-nt és Ostendét játékbarlangjai roppantul emelik az idegenek forgalmát és nagyban fokozzák a belga kincstár bevételeit. Már pedig biztos jövedelmekről lemondani csupán azért, hogy a tisztességnek és az erkölcsnek elég tétessék, ez, a belga kormányfőnek szerint, nagyon hűveljeji politika. Okos államiérdek olyan morális politikát csinálnak, mely a fináncpolitika cirkulusait nem zavarja meg. Mert végre is: a morál csak dekoráció, a pénz pedig — beszél.

— **A kolozsvári kaszinó új elnökgazdátja.** A kolozsvári Nemzeti Kaszinó *Barcsay Domokost* választotta meg elnök-igazgatójává. Barcsay köztisztviselőben álló személyisége és nagy tekintélye alkalmassá teszi arra, hogy az erdélyi uralom élén szerepeljen ebben az esztendőben, amikor a király is látogatást fog tenni Kolozsváron s a Mátyás szobor leleplezése, de egyéb alkalmak is mozgalmassá fogják tenni a régi Erdély fővárosának társadalmi életét.

— **Házasság.** Dr. *Röster* Ferenc királyi törvényeségi joggyakornok január 26-án délután 6 órakor vezeti oltárhoz a lipótvárosi plébánia-templomban *Hajdán* Erzsikét, dr. *Hajdán* Károly fővárosi ügyvéd leányát.

— **Aki a pragmatika szankción áll.** A nagy és legnagyobb szonvedések közül való, mikor egy született kortes kimarad a választók névjegyzékéből. A trónja vesztett királyok bus sóhajtsa gyöngö szellő ahhoz a szélvihamy sóhajhoz képest, mely a kimaradt kortes lelkéből kitor s a trónkereső félannyt sem ágál, hogy ősei jussát visszavívja, mint például *Losonczy József*, érsegtörvényi polgártárs, aki negyven évig volt főkortes s most világhogy kimaradt a névjegyzékéből. *Losonczy* polgártárs azonban nem maradt a sóhajtozásnál, hanem végigjárt minden fórumot s végül a kuriánál is megfordult a panaszával, de itt is elutasították. Alkotmányos dolgokban jártas ember lévén, még most sem nyugodott meg a sorsban, hanem szép kacskaringós betűből levelet írt, pécsetet is tett rá s rá írta a címet:

Nagyméltóságú központi választmány elnökének Budapestben.

Ez a levél szerencsésen meg is érkezett Budapestre, de itt senki fia nem tudta kitalálni, hogy miféle központi választmányról szól. Rá-írták hát, hogy *Cím elégtelen* s azonmódon visszaküldték Ersegtörvényre. *Losonczy* József tehát tüzetesen megírta a címet:

Nagyméltóságú budapesti országos központi választmány elnöke és a követválasztók névjegyzékét helyettesítő országos testületek fölöttes választmányi testülete vezérigazgatójának.

Ez a vezérigazgató pedig senki más, mint a főpolgármester, aki szerencsésen meg is kapta a levelet, mely szől ilyenképen:

Nagyságos elnök ur! Negyven év óta vagyok főkortes a nép között s azóta mindig egy dolgon állok: a pragmatika szankción. Soha arról le nem tértem s csak amióta Bánffy basái kinezők szegény hazámat mióta Bánffy-bégek, Bánffy-jancsárok és spahik uralkodnak, azóta próbáltam letéríteni a becsületestől. Azt mondom, hogy még Julius Cézár idejében sem voltak ilyen istentelen állapotok s nincs eset a rómaiak történetében, hogy valakit a pragmatika szankciótól el akartak volna tántorítani. En ennek az ádáz tatár uralomnak vagyok az áldozata s ez okozta, hogy nevetem kitörültek a névjegyzékéből, melybe való visszahelyezésemet a pragmatika szankció alapján kérem. Tessék megváltoztatni a Kuria határozatát.

A polgármester pedig most nem tudja, mivel nyugtassa meg ezt a derek embert, aki olyan rendületlenül áll a pragmatika szankción.

— **Kigyó a postakocsiában.** A minap a münchen-frankfurti vonalon közlekedő mozgópostán *Würzburg* közelében az egyik csomagból egy mérgeskigyó bujt ki melyet Flórencben adtak fel s egyik ranamelléki állomás volt a rendeltetési helye. A postásitztek és a személyzet *Würzburg*-ból, ahol a veszedelmes utitárs megjelent, sürgönyöztek a frankfurti postára, ahol az állatkert egyik alkalmazottja mindnyájuk bámulására ügyesen elfogta. A mozgóposta személyzete ugyan csak izzadt a szokatlan utitárs közelében.

— **A Long Tom Londonban.** Nagy diallal hirdetik Londonból, hogy a félelmetes *Long Tom*, amely lövegeivel annyi bajt és retteget okozott az angoloknak, immár örök nyugalomra tért, egyszerű múzeumbeli érdekességgé lett. Londonba vitték ugyanis és ott helyet kapott a hadsereg ereklémmuzeumában. Igaz-e, nem-e? Afféle ágyújuk, mint amilyen a *Long Tom*, többjük volt a boeroknak, küzülök természetesen nem egy eset az angolok kezébe, bár a boerok nagyok sok ágyújukat elásták, amikor látták, hogy meg nem menthetik. Ezzel az állítólagos *Long Tom*-mal egyidejűleg Londonba került egy tizenkét fontos Krupp-ágyú, melyet az angol katonák *Lord Roberts*-nak ajándékoztak. Ennek az ágyúnak külsején jól meglátászanak az emberirtó háború nyomai: kerékkölökhöz vér tapad, esőve csupa horpadás. A hős boerok ágyúi most múzeumbeli tárgyak, nem fognak többé szabadságot dörögni. De a boerok azért mégsem esnek kétségbe. Ha elvesztettél ágyúkat, szereznek magunknak újakat az angol katonáktól. Most körülbelül csupa új és kitűnő angol ágyúból tüzelnek a boerok az angol csapatokra, amiben van legalább is annyi humor, mint amennyi alaptalan fennhőzítés van abban, hogy Londonban djadallal iktatják be a múzeum katalógusába a *Long Tom*-ot, mint győzelmi jelvényt.

— **Erodszky Sándor temetése.** *Erodszky* Sándor festőművész ma délután három órakor kísérték örök nyugalomra, rendkívüli részvét mellett. A képzőművészeti társulat megbízásából tegnap éjszaka a *Múcsarnok* elacsarnokában díszes ravatalra helyezték az elhunytat és temetése is innen történt. A koporsó tele volt szebbnél-szebb koszorúval, köztük az országos magyar képzőművészeti társulaté a képzőművészek egyesületé, a rokonoké és pályatársaké. *Hoffmann* bécsi festő, aki jelenleg Budapestben tartózkodik, a utolsó pillanatban értesült *Erodszky* haláláról. Koszoru helyett egy karcolatot készített, amely pályamű-

ágot ábrázol, ezzel a fölírással: *Des Künstlers Los ist zu beneiden, für's schöne Leben um zu Leiden*. A temetésen megjelentek *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter, *Berzeviczy* Albert, *Szűry* Dénes miniszteri tanácsos, *Szana* Tamás, dr. *Ambrozovits* Dezső a képzőművészeti társulat titkára, *Hoffmann* bécsi festő és a budapesti művészkolónia számos tagja. *Horváth* Sándor evangélikus lelkész szép beszéddel bucsuztatta el a halottat. Ezután a nemzeti színű selyemtakaróval betakart koporsót rátették a diszhintóra és a Kerepesi-temetőbe kísérték.

— **Legénykék hizlalása.** Ime egy nagyon előkelő állású, izig-vérig katona, *Lobkowitz* hadtestparancsnok egy ideálval civilgyerekek sorsát akarja javítani. A *Budapesti Napló* mai száma adott röviden hírt a dologról. Mivel a tapasztalat az, hogy a budapesti katonakötelek ifjak, jobbára kereskedő ifjak, nagyon satnyák, amikor a sorozóbizottság elé állanak, s ennek nyilvánvalóan a rossz táplálkozás az oka, tehát jó előre éveik jól kell őket táplálni. És mindjárt a módját is megajánlja a hadtestparancsnok ur, hogy miképpen lehetne ezt elérni és telajánlja szívesen magát a tiszt kaszinói vendégül, hogy ott egyenek jól a sovány kereskedő legények. Erről tárgyalt is mára kereskedelemügyi miniszterrel, akinek némileg hatáskörébe vág az ügy és vele együtt szélesebb kiterjedésű intézkedéseket lehet tenni. Szóval, úgy látszik, komoly ügy ez és senki sem tagadhatja, hogy nagyon érdekes is. Hát persze, az mindjárt egészen világos, hogy egy hadtestparancsnok, amikor ilyen gondolata támad, nem egészen sajnálkozásból agítál ama szegény, rossz borbén lévő kereskedő legénykék érdekében. A hadtestparancsnok urnak katona kell a haza számára s mivel egyelőre nincs remény az általános békére és a leszerelésre, a kellő számú és pedig első minőségű anyagot elő kell teremtenie. Nem volna veszedelem, ha a vidék szolgáltatná ezt a finom anyagot, de hát a jó vidék sem az a becsületest katonanyagszállító többé, ami volt, ott is satnyulnak a legények. Az egész vonalon van szükség a reformra, kezdjük hát Budapestben, ahol legmélyebb ereszettette már a baj gyökerét. Kipattant az elmsé ötlet s a terv részleteinek a körvonalai is kialakulnak már. Tizenegy esztendő koruktól huszonegy esztendő korukig a kereskedelem szolgálatában lévő ifju emberek olesó és természetesen nagyon jó kosztot ehetnek majd hét esztendőig. Ez nagyon biztató és sokan vannak, akik inkább ma sietnének már a dusan megrakott asztalokhoz, mint holnap. De hát hogy is lesz az? Törvény kötelezi-e majd a vézna fiukat, hogy a katonai hizlalóba járjanak? Mert hát önként, akármilyen finom falatokkal édesessék is őket, mind el nem menne oda. Ó, sokan soványak szeretnek lenni, nagyon soványak akarnak maradni egy bizonyos ideig s inkább későbbre halasztanák a jólétet, amikor már tul vannak a kritikus terminusokon. Általában sok részletkérdés akad még itt, mielőtt az érdekes reform megvalósul s a budapesti életbe a tervezett új elem bevonn. Persze egyetlen ilyen étköz nem volna elég, a Belvárosba mindegyik kereskedőifju el nem mehet ebédelni, az ut hosszú, az idő kevés, a kereskedőknek szükségük van az emberekre, kerületenkint kell majd szervezni a koszt-helyiségeket. Sok kereskedő maga látja is el a meglátást, kérdés, változtatnia-kell-e majd ezen a megszokott állapotban? Ha igen, ebből sok sértődés és zugolódás lesz. A sok főnökne bizonyosan máris haragszik, hogy bántják a főztjúket. És még akad körülmény, ami mind tükője ennek a meglepő vállalkozásnak. De hát a hadsereg hatalmas, a haza érdeke mindenekfelett való, s ha konok hozzárótt szakemberek és államférfiak szükségesnek találják az eszme megvalósítását, nyélbe is ütük a dolgot. És akkor a közér jövőben a vézna kereskedő ifjak haragszóra leoldják kötényüket, leteszik tollukat az íróasztalra, szerszámaikat a pultra, és a kerületek minden tájékról sietve lépegetnek a központi etetőbe, hogy évek során szép izmosra, acélosan szivőra szedjék meg magukat. Bizonyos, hogy az mindenképpen jó, ha a kis béru fiuk jól esznek és nem kopálnak majd, de nem lehet mégis nem gondolni a kis Jancsira és Juliskára, akit a gonosz néni minden jófélelvel tömőget, hogy aztán ropogásra süsse meg őket . . .

— **Iparpartóló-szövetség Szegeden.** *Szegeden* 39 társadalmi és kulturális egyesület szövetkezett iparpartóló szövetséggé, melynek egyetlen programja: magyar ipareiket keresni és venni. A szövetség, melynek élén Pálffy Ferenc polgármester áll, 27-ikén tartja alakuló gyűlését.

— **Új Tiszahíd.** Csongrád-megye közlekedési állapotában régen érzett hiányt pótolnak most. Hidat építenek a Tiszán Csongrád és Szentes között. *Csathó* alispán föliratot intézett a kormányhoz, hogy a megyebeli inéges munkások segítségére végezteszen valamely nagyobb közmunkát. Hegedűs miniszter a megyének erre a kérelmére a hidépítés régi tervét változtatja meg, leiratban tudatva a megyével, hogy a csongrád-szentesi híd építését a tavasszal megkezdik.

Takarékosság az iskolák rovására.

A közoktatásügyi igazgató által vezetett és esatlakozó azokhoz a fórumokhoz, amelyek a főváros felbontott pénzügyi mérlegét a normális stádiumba akarják visszahelyezni. A közoktatásügyi azonban nem tartozik azok közé a gazdasági kérdések közé, amelyekben könnyű a takarékoskodás. Vigyázni kell, hogy nehegy az iskolák munkájának eredményessége bánta meg azt, hogy a tanácsos urnák sikerült néhány ezer forintot lespórolni abból a summából, amit népnevelésre fordít a főváros. Ez olyan csapás lenne, ami az esztendő hosszú sorára kihatna, míg a mérleg valahogyan csak helyreáll anélkül is, hogy az iskolák költségeiből kellene letakarékoskodni az olyan garast, ami csak fölöslegesnek látszik, voltaképpen azonban nagyon is szükséges kiadás. Az igazgató igyekezete az, hogy lassan, fokozatosan, egyelőre csak az ötödik és hatodik osztályokban szakok szerint ossza be a tanítókat. Az egyik tanít magyar nyelvet, a másik földrajzot, szóval mindenki leszolgálja mindazt az órát, amire kötelezve van. A kötelező órák száma pedig huszonnöt hetenkint. Mostanában, amikor minden tanító egy-egy osztályt vezet és tanít benne mindent, senki se jut odáig a tanítók közül, hogy mind a huszonnöt órát át dolgozzék. Huszonnégy óránál többet egyik se tanít, mert az alatta levő osztályok sem tanulnak többet, mint legfőbbé huszonnégy órát. A közoktatásügyi tanács kiszámította, hogy ilyenformán 5181 olyan óra megy hetenkint kárba, amelyet a főváros megfizet, de amelyet nem szolgálnak meg a tanítók. Az új rendnek az volna a föladata, hogy sokkal kevesebb tanórával ellássa azt a munkát, amit eddig több költséggel és nagyobb személyzetrel végzett a főváros tanító-testülete. A reformot fokozatosan, lassan akarják élelbeléptetni, olyanformán, hogy senkinek se legyen kára belőle azok közül, akiket már akceptált a főváros az iskolái számára, de még így se rokonszenves nekünk az, hogy az iskolákon akarják megtakarékoskodni azt, amit másutt elvesztek.

— **A Vörösmarty-szobor** javára ma Lövy Dávid ur Besztercéről 19 korona 73 fillért küldött be hozzá, mint a beszerzési fiataisai mulatságának jövedelmét. A beküldött összeggel gyűjtésünk eddigi eredménye 3456 korona 73 fillér.

A Vörösmarty-szobor intéző-bizottsága ma délután 3 órakor Rákosi Jenő elnöklésével ülést tartott az Othonban. Az ülésen az elnökön és Sajó Aladár jegyzőn kívül ott voltak: Czizlay Lajos, Erős Gyula, dr. Gonda Dezső, Lipsey Ádám, Lövy Dezső, Lyka Károly, Margalits Éde, Márkus Miksa, Rothausner Miksa, Szalay Mihály, Szatmári Mór és Tóth István. Az ülés az elnök ama örvendési jelentésével kezdődött, hogy a hírlapi gyűjtés már meghaladja a *szécsényi koronát*. Az eddig folytatott gyűjtés egész összege már eléri azt a maximumot, amelyet a bizottság munkája kezdetén remélt és az érdeklődés akkora, a buzgólkodás olyan teljes, hogy még ezután is joggal igen tisztességes összeg begyűjtését lehet remélni. Az elnök ezután előterjesztette dr. Weiszberger Miklós ügyvéd levélét, mely levélben ügyele Schmidt Miksa lakásberendező ajánlatát adta tudtúl. Schmidt Miksa egy főúri lakásberendezést állít ki a közel jövőben a fővárosban és a kiállítás tiszta jövedelmét a Vörösmarty-szobor alap javára ajánlja föl. A kiállítás február elején nyílik meg a Lipót-körút 4. számú házában és három hónapig marad nyitva. A belépődíj két korona. Az ajánkozó a jövedelem biztosítékul 400 koronát előre is átad a szoboralap javára. A bizottság közönnel elfogadta Schmidt Miksa ajánlatát.

— **Vendégülö-kongresszus Szegeden.** A szegedi szállodások, vendégülöök és koreszmárosok társulatának ma tartott közgyűlésén bejelentették hogy a vendégülöök országos szövetsége a legközelebbi kongresszusát Szegeden tartja meg. Elhatározták, hogy a kongresszus alkalmával homoki bor-, szőlő- és gyümölcs-kiállítást rendeznek.

— **Halálozás.** Özevgy *Mészöly* Imréné, született Kenessey Johanna, a korán elhunyt jeles tájképfestőnek, *Mészöly* Gézánek özvegye és Kenessey Kálmán nyugalmazott miniszteri tanácsosnak testvére, e hó 21-ikén meghalt Székesfehérvárra. Temetése tegnap ment végre általában nagy részvét mellett. Az elhunyt matróna éveken át Sárközvárdon lakott s ott született fia is, aki a magyar művészetnek felejtethetetlen munkása volt.

Majna-Frankfurtban ma délben meghalt báró *Rothschild* Vilmos Károly, a Rothschild M. A. Fiai bankház főnöke, 73 éves korában. Iju éveiben férfias szépségéről volt híres és egész Frankfurtban a Szép Vilmos néven ismerték. Báró *Rothschild* Vilmos Károly 1826 óta, testvéreinek, Mayer Károlynak halála óta volt a feje a frankfurti cégnek. Maga is folyvást a bankházban volt. Csúdes, szelid, valóságos és játékos embernek ismerték általában. A szombatot szigorúan megünnepelte. Üzleteit bezáratta, ha még oly nagy pénzügyi tranzakciókról volt is szó. Özevgye, *Matild* báróné, nagy mecénása a művészeknek. Frigyes eszáméró megihit barátságát tartott vele egészen addig, mily súlyos beteg Friedrichshofba vonult a világ zajától. Két leánya közül az egyik *Goldschmidt* Miksa frankfurti bankárnak a felesége, a másik a párisi báró *Rothschild* Odóhné ment nőül. A párisi, londoni és bécsi *Rothschild*-házak azon vannak, hogy továbbra is fenntartsák a frankfurti világegyet.

— **Tolvajok a Vatikánban.** Rómából táviratozák, hogy a Vatikánban ma megint tolvajok jártak és több műkincset loptak. A pápát ez az eset nagyon kínosan érintette s a vizsgálattal a Vatikán rendőrségét bízta meg.

— **Balladai alakok.** A zombori Szabad Lyceum legutóbbi estjén *Kiss József* érdekes fölolvasást tartott. Az illusztris költő előkelő hallgatósága előtt arról beszélt, hogy miképpen fűződik egybe a poézis és a valóság. A téma művészi földolgozása és közvetlensége a causeur sikerével is gyarapította a költő babérait. A Zombor és Vidéke tudósítása révén, ime, a fölolvasás következő érdekes részlete:

Költőményei közül kettő játszott szerepet *Kiss József* életében. *Agota* kisasszony, amelynek azt köszönheti, hogy észrevették és *Simon Judit*, amely a népszerűségét megteremtette. Erről a két költőményről azután elmesélte, hogy miként keletkeztek.

Judittal találkozott. A 70-es évek elején meglehetősen beteg *Gleichenbergbe* ment. A kocsiban egy életerős, csodálatos szép asszony vitt egy névra, nyomorult embert. Hozta messze Oláhországból. Nagy, fekete szemű, sötét haja csodálatos szép, tekintetében volt valami vad, hangjában volt valami véghetetlen szelid. Őt az igazgató mindjárt elhelyezte, de azok nem kaptak lakást. Az egész fűrdőben, mely akkor még igen gyarvó volt, csak egy lakás állt a vendégek rendelkezésére. Megszánta őket s oda adta lakását. A férfit napról-napra rosszabbul lett és az asszony napról-napra jobban bízott. Csodálatos egy asszony. Elment az urával az ukrainai pusztára, ahol a híres ménesek vannak és ahol e ménesek tejből készítették azt az italt, melyről az orvosok azt mondják, hogy a tüdővész gyógyítja. Az asszony elvitte az urát oda és hosszú hónapokon át sátorban élt vele. Az asszony elbeszélte, hogy az urát végtelenül szereti és féltékeny rá. Mikor az ura még egészséges volt és messze földeken járt, üzletei voltak és hónapokig távol volt s visszaöt, nem adott neki egy esőkört előbb, míg meg nem esküdött a feszületre, hogy más asszony ajkát nem érintette.

S ez a esőkö, ez az asszony, aki az urának egy esőkört nem ad, ez irtozatos impressziót tett rá. A szegény ember elpusztult, ő eltávozott onnan.

Elmúlt vagy öt esztendő, ez alatt az öt esztendő alatt egy rémregényt is írt: *Budapesti rejtelmek* címmel. Mikor ezt a regényt a kiadó rendezetéből hirtelen befejezte, napokig járt kétségbeesve a főváros utcáin. Akkor ismét mintha találkozott volna a *Gleichenbergi* nővel, s ez a találkozás azután felidézte benne a beteg ember történetét, szenvedéseit, esőkjait, és megírta *Simon Judit*ot.

Agota kisasszony történetéről a következőket mondta el a költő: Aradmegye egyik mezővárosában élt ez az alak, amelyet *Kranzenböl*, az örökös veszekedő káziasszonyból és leányából a bájos *Stancikából* alkotott egygyő. *Kranzenböl* volt egy kis földje, amelyből a Körös minden esztendőben elvitt egy darabot. Volt szőlője, a melynek termésért minden esztendőben kapott biztosítási díjat. *Stancikának* meg volt egy örökös völegénye, aki sohasem akart megérkezni. Tíz év muva Aradon találkozott az örökös völegényével. Meglátogatta a családját, *Stanci* boldog volt, az öreg asszony megvakult. Még aznap elutazott Temesvárra, mert ott lakott s az uton imbolgogni kezdtek zezek a képek. Jött azután a májusfa s lett belőle egy rőzsabokor, jött az anya és leánya és lett belőle *Agota* kisasszony. S mind azok a vonatkozások, amiket az élet adott, azt a fantázia lassankint átalakította s az örök völegénynek *Kápolnánál* kellett meghalnia...

— Ime egy bepillantás engedtem önöknek. — fejezte be az előadást *Kiss József* — hogy minő a költő alkotás, hogy mint változtatja a tárgyakat, a személyeket, s hogy tartja meg mégis az alapmotívumokat.

— **Zimándy könyve Aradon.** Az aradi iparos-ifjak egyesülete a napokban ajándékot kapott. Egy esunya könyv érkezett a címükre s mellette egy ajánló levél, ami S. T. betűkkel volt aláírva. A csomagban azonban semmi egyéb se volt, mint azok a *Kossuth* Lajost gyalgáló könyvek, amelyet a török-bálinti plébános, *Zimándy* Ignác írt. A derék iparos-ifjak kijelentették, hogy nem fogadják el a már nem is kétes értékű ajándékot s beszozáltatták a könyveket az *Arad* és *Vidéke* szerkesztőségének, hogy csináljon velük, amit akar. A redakció azután alaposan el is intézte a könyvek dolgát. Máglyát gyújtott belőlük az udvaron.

— **A Danáról.** A földmívelésügyi minisztérium vizráji osztályához érkezett mai jelentések szerint a jégviszonyok változatlanok. A jég az egész országban áll s zajlás egyelőre nem is várható. Budapestnél a víz 120 centiméternyi magasságra, tegnap óta 8 centiméternyi emelkedéssel. A jég vastagsága 64—28 centiméter között változik. A felső folyamszakaszról esemény változásokat jelentenek, de azok annyira jelentéktelenek, hogy a jég megindulására betoályással egyáltalán nem bírnak.

— **Ártatlanság.** *Csapó* István uram portáján, szép *Makó* városában békességes szeretetben, édes turbókollással hat gyönyörű galambpár is éldegelt. *Csapó* István uram nagyon kedvelte és sokat beözgettte őket, minden napjának gondjait tették a szelid kedves galambok. Majd szomorúságra virradt egyszer a gazda. Hivogatta galambjait, de azok nem jöttek elő, mint máskor, kereste, kutatta őket portájának minden zugában, nem találta őket. Már azt hitte nagy fájdalomra, hogy nincsenek többé, gonosz kezek elvitték őket messzire, vagy tán veszedelembé jutottak. Most lemondott róluk, majd meg újra reménykedett és újra kérdezte a szomszédokat és ismét kutatót. Beszölt mindenkihez a környéken és minden zugba betekintett. És a nagy buzgólságnak és bizalomnak végre is eredménye lett, jó sorsa megkönyörült *Csapó* uramnak és megszüntette fájdalmát. Meglett a hat pár galamb, a sok kedves, begyes szép szelid galamb. *Papos* Antal vette őket gondjaiba, e derék suhanc, aki immár tizenhatodik tavaszához közeledett. Ott voltak a galambok a flu szállásán, jól elrejtve a világ elől. De hogy maga előtt látta a galambok igaz gazdáját, nem ragaszkodott többé hozzájuk.

— **Hogy kerültek hozzád? —** kérdezte *Csapó* István.

— **Hát** *Csapó* uram portájáról hoztam el őket, — felelte egyszerűen a flu.

— **Aztán tudod-e, hogy ez lopás? —** kérdi újra *Csapó* István.

— **Nem** loptam én el, *Csapó* uram a kend galambjait. Csak elhoztam őket, hogy tojást rakjanak és fiókákat költsenek ki. Aztán igaz hittel mondom, vissza vittem volna őket. Egy pihéjüknek hűjja nem lett volna.

Csapó uram csak meghallgatta a kis ártatlant, nagyot nézett rá, aztán csak annyit mondott:

— **Hát** egy pihéjüknek se lett volna hűjja, éppen csak költsenek hozzád el őket, hogy fiókákat költsenek neked? Derék, becsületes flu vagy öcsém, de azért mégis csak jobban van az ugy, hogy megtaláltam a galambjaimat.

Es vitte haza nagy boldogan a hat párt és mert nagyon örült, azt se bánta, hogy az az ártatlanság nem is kap valami jutalmat, amiért olyan nagy gondot és keservet okozott neki.

— **Szerelmi dráma.** A Deák Ferenc-utca 14-ik szám alatt lévő házban ma korán reggel szerelmi dráma játszódott le. *Kucza* József szobafestő agyonlőtte kedvesét, *Kocsis* Terézt, azután pedig önmaga ellen emelt fegyvert. *Kucza* József évekket ezelőtt megismerkedett *Jászberényben* *Kocsis* Terézszel. Mindketten fiatalok voltak s fiatal szízzel szerelmet fogadtak egymásnak. Később a fővárosba kerültek. A lány dr. *Martin* Sándornak, a fővárosi szanatórium tulajdonosának szolgálatába lépett, aki budapesti lakásának gondozásával bízta meg. A leány bejuttatta kedvesét szolgálatba a szanatóriumba. Biztosítva lévén sorsuk, a mult ősszel megtörtötték eljegyzésüket *Kucza* Józsefnek novemberben be kellett vonulnia három éves szolgálatra a 68-ik gyalogezredbe. Mielőtt fölvette az uniformist, folyamodott a hatóságokhoz, hogy feleségül vehesse mátkáját, de nem kapta meg az engedelmet. E miatt nagyon elkéserekedt a jegyesek s elhatározták, hogy elpusztítják magukat. *Kucza* József: a minap szabadságot kért, hogy jelen lehessen *Jászberényben* a bátyja lakodalmán. Onnan tegnap este visszatért a fővárosba. Öcsöce *Kucza* Dezső és unokabátyja, *Kozler* Sándor feljöttek vele, mert már *Jászberényben* kijelentette, hogy megöli magát és a menyasszonyát. Mindig vele voltak, sőt a zsebeit is kikukatták, hogy nincs-e benne fegyver. Késő este mind a hárman fölmentek *Kocsis* Terézhez aki egyedül volt a lakásban. Vidáman elbeszélgettek, sőt *Kucza* József még játszott a cimbalmon is, amely a eszélszobában volt. Ejjőkor valamennyien lelekiüdtek. A két *Jászberényi* legényt ma reggel hat órakor három lövés dördülése riasztotta föl. Gyorsan gyertyát gyújtottak s megrémülve látták, hogy az ágyban halva fekszik a jegyespár. *Kucza* József kétszer sziven lötte a leányt, aztán a maga szívébe is golyót röpített. Az esetről értesítették a rendőrséget. A főkapitányságról *Módos* Gyula rendőrtiszt és dr. *Gergely* József rendőrorvos jelent meg. A katonai hatóság *Drenóváck* százados-hadbíró, dr. *Weisz* főhadnagy-hadbíró és *Kant* Árpád 68-ik gyalogezredbeli hadnagyot küldte ki vizsgálatra. Az ágy mellett levő cimbalmon *Kucza* József négy száz koronás takarékpénztári könyve és két levél volt. Az egyik dr. *Martin* Sándor címére szól, a másik nyitva volt s ez olvasható benne:

Akik temetésünket rendezni fogják, fölkerjük, hogy *Terésikémet* tiszta teher menyasszonyi ruhába öltöztessék és *Jászberényben* temessék el. Mind a kettőnek egy sírba. *Kucza* József, *Kocsis* Teréz.

Fia haláláról táviratban értesítették *Kucza* József édesatyját, aki jómódu közművesmester *Jászberényben*. A leány egészen árva volt.

— **Öngyilkos vasuti pénztáros.** *Czegléről* írják nekünk, hogy *Bóbis* Károly oltáni vasuti teherpénztáros a központi vendégülöben agyonlőtte magát. Ha-

lála híre az állomásfőnök átvizsgálta a rábizott pénztárt és kitént, hogy 600 korona hiányzik onnan. Nagyon valószínű, hogy *Bóbis* e miatt lett öngyilkos. Barátai azt hiszik, hogy a hiányszó összeg nem az ő kezén tünt el, hanem a kezelésben történt tévedés folytán nem tudta rendbe hozni a pénztárt.

— **Mattasich-Keglevich regénye.** A szerelem lovagjának, Mattasich-Keglevich főhadnagynak történetéhez ma egy müncheni lap érdekes adalékokkal szolgál s olyan dolgokat hoz nyilvánosságra, melyek a középkor legsötétebb történeteire emlékeztetnek. A müncheni *Sturm* című radikális folyóirat cikkét olyan ember írta, aki igen befentes a zágrábi arisztokrata körökben s erősen védelmére kelt ennek a szerencsétlen főhadnagynak, akinek igazságaihoz semmi módon hozzáférni nem lehet. A *Sturm* szenzációs cikke így beszél el a történetek:

Bizonyos az s Kóburg Luiza hercegnő nagyon gyakran megvallotta, hogy a váltókat nem a főhadnagy, hanem ő maga hamisította. A hercegnő semmi áron nem akart beleegyezni abba, hogy az ő büneért ártatlan ember szenvedjen s kész volt, hogy a főhadnagy érdekében a nyilvánosság előtt is beismerje bűnét. Természetes, hogy ez olyan botrány lett volna, mely pártját ritkítja s ezt a botrányt kellett minden eszközzel megakadályozni. Ezért vitték a hercegnőt az örültek házába.

Mielőtt ez az erőszakosság megtörtént volna, a főhadnagynak értesére adták, hogy a hamis váltókért ő lesz a bűnbak, mire a főhadnagy Nizzából Lohorba, Horvátországba utazott, hova a hercegnő csakhamar követte. Itt adta be a főhadnagy tisztí rangjáról való lemondását, mert pőrét a polgári bíróságok előtt akarta tárgyalatni. A lemondással fogadásával természetesen nem igen szítek Bécsben, hanem *Kóburg* herceg dr. *Bachrach* ügyvédét, egy bécsi detektív kíséretében küldte el Lohorba s megbízta őket, hogy a hercegnőt szállítsák az örültek házába.

A misszió végrehajtása nem volt könnyű, mert a hercegnő fegyveres őrkkel vétele magát körül. Az ügyvéd hát más módhoz folyamodott. Meg akarta vesztegetni Mattasichot, hogy hagyja el a hercegnőt, de a főhadnagy visszautasította a nemtelen ajánlatot s újabb kísérletet tett arra, hogy a katonai törvényszéket elkerülje. Kérvényt adott be fölülvizsgálatra való jelentkezésért. dr. *Tonkovic*, zlatári ügyvéd megígérte neki, hogy megsürgeti a dolgot, ízhéva, hogy a főhadnagy engedelmessédni fog a katonai hatóság fölszólításának, amely őt Zágrába fogja hívni. *Minthogy az ügyvéd teljes biztosítékot vállalt* Mattasich-Keglevich személyes szabadságért, a főhadnagy beleegyezett a dologba s a hercegnővel együtt elutazott Zágrába.

Itt történt, hogy a katonai hatóság elfogatta Mattasich-Keglevichet. Alig vitték be a börtönbe, frakkos, fehér nyakkendő urak, a bécsi detektív kísérvé, betörték a hercegnő szobájába kirántották az ágyból és meg akarták kötnöni. Csak a társalkodónó határozott fölszólására álltak el durva szándékuktól. A hercegnőnek a férfiak jelenlétében kellett fölétköznönie s arra is kényszerítettek, hogy aláírjon egy okiratot, amelyben hajlandónak mondja magát arra, hogy egy időre az örültek házába megy. Ennek a nyilatkozatnak az aláírása után hallatlan erőszakos módon megragadták a hercegnőt, lehurcolták egy kocsiá, amely a kapu előtt várakozott és a pályaudvarra vágatták: ott az egész társaság egy udvari kocsiába helyezkedett el és egyenest Bécsbe utazott.

Bécsbe érkezve, *Obersteiner* magántanár felső-düblingi elmegyógyító intézetébe hajtották. *Obersteiner*, aki igen becsületes ember, hallani sem akart az épp elműjen hercegnő fölvételéről, csak egy udvari adutáns többszörös közbenjárására engedett a kényszerítésnek. Jutalma nem is marad el. Nemsokára rendes tanár lett a bécsi egyetemen.

— **Artisták a főkapitányságnál.** Az artistáknak küldöttsége tisztelgett ma délelőtt *Eudnay* Béla főkapitánynál, dr. *Földes* Árpád vezetése mellett. Azt kérték az artisták a főkapitánytól, hogy ezentul ne a kávéház-tulajdonosoknak, hanem a szakbeli artistáknak adjon a főkapitány engedélyt. A küldöttség is úgy van, hogy még a legnagyobb helyiségekben is az artisták a felelősök. *Rudnay* főkapitány szívesen fogadta a küldöttséget; az idea nagyon tetszett neki, mert — mind mondta — azt hiszi, hogy ha az artisták lesznek a felelősök és nem a kávéosok, ha az artisták szerződteik a tagokat és nem a tulajdonosok, akkor előadás után megszűnnek a különben is rendőrlégt tiltott dorobozások. Megígérte a főkapitányt, hogy az ügyet tanulmányozni fogja és ha lehet, teljesíti az artisták kérését.

— **Rabló kerületi kapitány.** Lembergől táv-íratkozó tudósítónk, hogy a litvániai orosz határszéli *Grosie* községben *Mileski* katolikus plébánosra álarcos rablók törtek. A plébános 12.000 rubelt örszót a lakásán templomépítési alap gyanánt. Ezt akarták elrabolni a banditák. Éjjel egy óraker felkelte: a plébánost, hogy jőjjön egy haldoklóhoz, feladni az utolsó kenetet. Amint *Mileski* az udvarra jött, hat álarcos,

állig felfegyverkezett rabló rohanta meg s az egyik hurkot vetett a plébános nyakába. A támadók halállal fenyegették, ha nem adják a 12.000 rubelt. A pap nem vesztette el lélekjelenlétét s magával hívta a rablókát a szobába, ahol a pénzt őrizte. Kinyitotta íróasztalának fiókját s hat golyóra töltött revolveréből hatszor lött az álarcos gonosztevőkre. Kettő közülök összerogyott és meghalt, a többiek elmenekültek. A vizsgálatkor kiderült, hogy az egyik agyonlőtt rabló a grosiei kerületi kapitány, a másik pedig az ottani törvényszék fogalmazója. Valószínű, hogy a többi rabló is kerületi hivatalnok. Ezt onnan gyanítják, mert a plébánost nemrég a kerületi kapitányságra idézték és meg akarták büntetni fegyvertartás miatt.

(x) **A Zoltán-féle csukamáj-olaj** teljesen szag- és íz nélküli és tápereje nagy. Újra 2 korona. *Zoltán* B. gyógyszerárban, *Sétátér-utca* és *Szabadság-tér* sarkán.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bővebb fölvilágosítást *Lichtblau* A. debreceni katonai előkészítő tanfolyamának hirdetése ad.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

Verdi haldoklása.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, január 25.

Megrendülve néz az egész világ a milánói Hótel-szoba felé, amelynek esőndjében *Verdi* örök géniusza viaskodik a halállal. A művelt emberiség a fájdalom közönségében egyesül a gyászoló Olaszországgal, amely *Verdi*ben korának legkiválóbb emberét veszíti el.

Íme a mai nap telegrammjai:

Milánó, reggel hét óraker.

Ma reggel 6 óra 30 perker a következő orvosi jelentést adták ki *Verdi* állapotáról: A beteg éjjel 1 óra tájban igen erős válságot állott ki. Állapota most föléttébb komoly.

Milánó, délel.

Verdi megint ideges rángás fogta el; a beteg a feloszlás stádiumában van.

Milánó, délután 5 óraker.

Az orvosok konstatálták, hogy már csak néhány órával hosszabbíthatják meg a mester életét; egyébre nem képes a tudomány. Két óraker még hallhatóan lélezett. Most adták ki az orvosok újabb bulletint, amely szerint minden remény megszűnt. A pápát, aki folyton kérdézőködök, óránkint tudósítják *Verdi* állapotáról.

Milánó, este 7 óraker.

Verdi agóniában van.

(Hotel Milanó.)

Verdi 1862-ben lett állandó vendége a *Hotel Milanonak*, akkor, amidőn színpadra készítette az *Alarcosbált*. Azóta ugyanabban az első emeleti, három szobából és szalónból álló lakásban lakott, valahányszor csak *Milánóba* jött. Már pedig minden telet ott töltött, jölehet *Busseto* éghajlata, ahol gyönyörű kastélya áll, sokkal enyhébb. A szalónba, melynek két erkélye a *Manzoni-utca*ra, egyik erkélye pedig a *Croce Rossa-utca*ra szolgál, a két erkélyt elválasztó falon csüng a mester életnagyságu képe, amelyet *Baraglia* festett 1895-ben; a kép alatt szófa támaszkodik a falnak; szemközt vele kandalló, azon gyertyatartók és az új királynak, meg feleségének, *Elena* királyasszonynak képemása; a terem közepén az asztal, amelyen a maestro étkezett, vacsora után pedig eljászotta kártyajátszmáját. A sarokban áll az *Erard-féle* zongora. Azelőtt a *Beckstein-féle* zongorát kedvelte, utóbb azonban előnyt adott véle szemben az *Erard-féle*nek, mert ezen könnyebben járnak a billentyűk. Az ősz mester azután naponta eljászott rajta néhány óra hosszat. Gyakorolta ujjait, elábrándozott, rügtönzött, de mindig csak, ha egymagában volt.

Most összegyűlekeztek a bussetói hatyru körökönai is. Ott van ágya körül állandóan *Stropponi* *Barberina* asszony, *Verdi* második feleségének huga, *Carrara* *Alberto* és *Angiolino*, *Verdi* egyik unokahúgának apja, illetőleg fia, azután *Berezi*, *Verdi* első nejének bátyja és mások. A város legelőkelőbbje ott tolonganak a portás szobájában s boldogok, ha egyikük-másikuk odaérkezik a kondolelő ivhez. *Verdi* barátai állandóan a beteg szobájban tanyáznak. Ott van *Arrigo* *Boito*, akit annyira megviselt barátja esete hogy alig áll a lábán, azután az öreg *Ricordi*, meg *Ricordi* *Tito*, *Ricordi* és mások.

Az utóan pedig a haldokló ablak-alatt, tompa morajjal hullámzik a tómege.

(*Grocco* tanár nyilatkozata.)

Egy olasz újságíró meginterwiewolta *Grocco* tanárt, a firenzei egyetem híres orvosát, aki régi, kedves orvosa *Verdi*nek.

A tudós tanár nagyon pesszimistikusan nyilatkozott. Súlyos agybántalomnak minősítette a bajt, amelyet súlyosít *Verdi* kora és testének aránylagos gyengesége. Amikor először vizsgálta meg, érverése igen rohamos volt, hőmérséklete pedig alacsony.

— Mikor beléptem szobájába, — ugymond *Grocco* tanár — ráismert; de úgy elszorult a szívem, hogy majd sirva fakadtam, mikor a maestro újjával mutatta, hogy nem tud beszélni. Utóbb azután kissé megkötényebbült. Érverése nem volt olyan rohamos, hőmérséklete pedig növekedett.

Grocco tanár ezután elutazott *Firenzébe*, ahová orvosi tanácskozás miatt kellett távozni. De két nappal utóbb visszatért s azóta ott tölti minden idejét a nagybeteg ágya körül.

(Az utolsó napok.)

Utóbbi időben nem tartott otthon hangjegypapírost, de nem volt ritka eset, hogy előszedett akár-miélle papírost, nagy gondosan és türelmesen megvonalozta és néhány hangjegyet firkantott reá. De azután mindig összetépte a papírost és apró darabkáit elszórta. Zongorája kóta-tartóján egy képes-levelezőlapot találtak, amely *Margit* királynénak *Umberto* meggyilkolásakor írt szép imádságát tartalmazta; a hangulatos könyörgés meghatotta az ősz zeneköltőt, zongorához ült és zenét rügtönzött reá, amelyet azonban soha le nem írt.

Január 17-ét megelőzőleg, ha jó idő járt, ki-kilátogatott *Verdi* az elagult énekesek maga alapította otthonába; az idén azonban a rideg időjárás miatt s mert egészségi állapota sem volt olyan kedvező, mint az előző években, már 17-ike előtt is meglehetősen ritkák voltak ezek a séták. Néhány nap előtt meghívták az Úr testéről nevezett új templom felavatására. *Verdi* azonban levelet írt *Beccaro* *Gellért* páternek, amelyben köszönetet vette a meghívás, de kijelentette, hogy gyöngélkedik s azért nem járhat ki olyan sűrűn, amint szeretné.

Kávéházi cigányélet.

Budapest, január 25.

A *Marengó-kávéház* a *Ferenvárosnak* még történeti homályba burkolt részében van. Ott játsza évek óta a legkeservesebb magyar nótákat *Sármány* *Gabi* cigányprimás. Bollkantója jó hírek örvend a külső Soroksári-utcában, hol nem minden második ember zenetudós. Addig játszotta a *Ropulj fecskömét*, míg maga is elrepült egy fecskével. Az utóbbi alatt a *Marengó-kávéház* kasziros kisasszonya értendő.

A kávéos dühében pincéirenek a haját tépdeste. Neki magának erre a drámai hangulatra nem volt elégséges haja. Takarékoskodnia kellett. A kávést különben sem az etikai vonatkozás bősítette fel, hanem az üzleti oldal.

A megszökött primás feleségénél más felfogás jutott érvényre. Szikrázó szemekkel támadt a kávéosra.

— Minek tart az ur olyan lányokat a kasz-szabán?

— Talán hercegnőket ültessek oda? — védekezett a derék ur. Hát ezek jobbák talán?

A primásné kénytelen volt bevallani, hogy bizonyos tekintetben a hercegnők sem veszélytelenek primásokkal szemben.

— Nem tudom, mit szeretnek olyan nagyon a cigány peesenyén?

Ez a kérdés eldöntetlen maradt, mert a kávéos egy aktualisabbat vetett fel:

— Ki fog ma játszani?

A primásné készen állott a felelettel

— En fogok az uran helyett játszani.

— Hát tud maga hegedülni?

— Annyit tudok, amennyi a maga rongyos vendégeinek elég.

A kávéos egy szóval sem tiltakozott vendégeinek rongyossága ellen. Ő tudja, miért. A megoldás pedig tetszett neki

Megszökött cigányprimás felesége, mint helyettes cigányprimás... Teringettét, ez valami. Elégülten dörmög:

— Majd meglátjuk...

Meglátni könnyű volt, de meghallgatni! A primásné hegedüvel a kezében kegyetlen volt, mint a puszták dává. A féltés vak dühével húzta a vonót. Azaz dehogya húzta, ráncigálta, cábálta. Azt kell hinnünk hogy férje hajának képzelte a büvös hangszert. A vendégek kínosan nyűszörögtek, az epésebbek fogaitk osikorgatták, némelyek azt képzeltek, hogy hegyes sziklákon hempergetik őket örült kreszesendóban.

Minden nóta végén lelkes taps zugott fel. Min-

denki örült tudniillik, hogy vége van egyelőre. Egyiknek sem jutott eszébe hazamenni. A *Marengo* vendégei általában nem szoktak hazamenni. Reggel, a seprés-kor kilökök őket, néha egyenkint, de többnyire kollektíve.

Három éjen át dühöngött a gyilkos diszharmónia a Marengo-kávéházban. Harmadnapja, éjjelétben megkerült a primás (ugy látszik, az első fejezetet befejezte a regényt). Összegyűrt kalappal és lelkiismerettel sompolygott be a kávéházba. Az első tekintet, mely ráesett, a felesége volt. Oh, ha csak a tekintet esett volna rá! Amint az asszony meglátta a hűtelent, leugrott a pódiumról és puff! Végighuzott a vonóval az arcán.

A primás tenyereivel védelmezte arcát s koldus-alázattal rimánkodott:

— Jaj, fiam, add ide azt a vonót, olyan hamisan húzod.

— Hamisan? Hát nem játszál hamisan három napig? Nesze még egy!

— Jaj, nem álom ki.

Azzal kikapta felesége kezéből a vonót s rohant az emelvényre. Ott kikapta a brácsás kezéből a hegedűt s a g-huron úgy eljátszotta *Miért is van szerelem a kültekken* című dalt, mint soha azelőtt. Bellkantója csodásan érvényesült.

A Marengó vendégei egyértelműen konstattáltak, hogy Paganini óta ehhez hasonló művészi sikere kevés megszokott cigányprimásnak volt. Az általános elragadtatást csak az fokozta, hogy a cigányok az általános zavarban elfelejtettek tényezőzni járn.

Hajnalban az osztozónál az öreg klarinétos, miután óvatosan szelbe vágta a részét, szoborszerű nyugalommal felemelkedett, s ünnepies komorsággal így szólott a primáshoz:

— Te Gabi, ha még egyszer így eliskirilsz tőlünk, hát se szó, se beszéd, a nagybögővel csapunk agyon.

— A nagybögővel?

— Igen de ez semmi.

— Semmi? szepegett a bűnös ember.

— Mondom, hogy semmi. Hanem a temetéseden a feleségeddel játszattuk el a Biharit nójáját e-durban. Sármany Gabi megsemmisítlen rogyott össze, felesége alig tudta hazaragcigálni.

Azóta, beszélnek a Marengóban, grófnők, hercegnők jártak Gabi után, de az rájuk sem hederit. Mind-egyiknek azt válaszolja:

— Köszönöm szépen, nem instálok belőle.

— Miért?

— Már csak nem akarom, hogy a temetésemen a hideg csokan.

Lucián.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Molnár László elnöksége. Molnár László, akiről megirtuk, hogy áprilistól fogva a *Kolozsvári Nemzeti Színházhoz* szerződött, tudvaleg az *Országos Színész-Egyesület* elnöki tisztét is betölti, amelyről a fővárosból való távozása következtében le fog mondani. A pécsi társulatot most a vidéki színészet körében mozgalmat indított arra nézve, hogy a tavaszi közgyűlés újra Molnár Lászlót válassza meg az egyesület elnökévé s kérje fel arra, hogy ezt az állást Kolozsvárra való távozásával is tartsa meg. A pécsi társulat ilyen értelmű felhívást küldött szét a vidéki társulatoknak.

Pálmay Ilka elutazása. Pálmay Ilka a mai déli gyorsvonattal visszautazott Bécsbe, ahol a diva ez idő szerint állandóan lakik. A pályaudvaron a divának sok tisztelője és barátja jelent meg, hogy tőle elbucsuzzék.

Operai est a Zeneakadémián. Az országos zeneakadémiában január 28-án, hétfőn esti fél nyolc órakor lesz az idén az első operai est melyen Malezky Vilmosné, Passy-Cornet Adél és a megboldogult Pauli Rikárd tanítványai mutatják be előhaladásukat. Az estélyen közreműködnek Ney Bernát és Kertész Odón operai tagok is.

Ocskay brigádéros bemutatója. A *Vigszínház* teljes erővel készülő legközelebbi ujdonságára, *Herceg Ferenc* nagyszabású történelmi színművére, *Ocskay brigádérosra*. A darabot, amely iránt mindenfelől óriási érdeklődés mutatkozik, a színház még januárban akarta színrehozni, de az *Ocskay brigádéros* kiállítása annyira gondot és munkát adott, hogy a bemutató előadást csak február első hetében tarthatják meg. A színpadi próbák is, melyek *Ditrói Mór* igazgató és *Péchy Kálmán* rendező vezetése alatt folynak, sok időt igényelnek, mert a színház a legapróbb részleteket is gondos kidolgozásban és művészi megoldásban igyekszik bemutatni.

Lindh Marcella hanóversenye. Lindh Marcella, az illusztris művésznő hétfői dalestélye iránt, amely az idei hanóverseny-szezonnak egyik legkíválóbb eseménye, a legnagyobb érdeklődés mutatkozik a közönség körében. A program főlétebb változatos és magas művészi színvonalon áll. A Lindh-hanóversenyt *Méry Béla* zeneműkereskedése (Andrássy-ut 12.) rendezi.

A népszínházi bizottság ma délután ülést tartott *Halmos János* polgármester elnöklése mellett. A bizottság ma megállapította a három évi működéséről szóló jelentést s azt a székelyvárosi közgyűlés elé fogja terjeszteni.

A rendőrlöképítványosság eltiltotta azt, hogy a színpadon levők részére a zenekarból nyújtsanak föl koszort. A bizottság ebben a szokásban semmiféle rendellenes vagy veszedelmes dolgot nem lát s így meg sürgeti a főkapitányságnál, hogy ezt a tilalmat fűgessze föl. — A Nemzeti Színház ismét kultiválni akarja színpadán a népszínműveket. A népszínházi bizottság most utasítja *Porzolt Kálmán* népszínházi igazgatót, hogy tegyen jelentést az iránt melyek azok a népszínművek, amelyekre az előadás jogát főnn akarja tartani, mert aztán ennek a jelentésnek az alapján lépnek érintkezésbe az intendánsal.

Művészestély. Főnyesen sikerült művészestélyt rendezett a szegedi egyetemi polgárok budapesti köre otthon. Szegeden a *Vörösmarty-szobor* javára. A Tisza-szálló nagytermét zsúfolásig megtöltötte a közönség és az előadott dalok és szavatok nagy tetszést arattak.

A Népszínház eredeti ujdonságai. *Guthi Soma* és *Rákosi Viktor* új eredeti bohózatán kívül, amelyet a Népszínház igazgatósága előadásra elfogadott, a Népszínház legközelebbi ujdonsága *Ábonyi Árpád*nak *A mikolai bíró* című háromfelvonásos népszínműve lesz. A népszínmű a kuruc-időkben játszék és zenéje is ennek megfelelően a régi Rákóczi-korbéli dalokból fog állani.

Botrány egy Mascagni premieren. *Mascagni*nek *Iris* című dalművét tegnap adták először a *triesti* városi színházban. Azaz, hogy csak adták volna, mert a primadonna, aki *Iris*-t énekelte, mindjárt az első felvonás alatt olyan rosszul lett, hogy az előadást félbe kellett szakítani. A közönség, amely zsúfolásig megtöltötte a színházat, nem akart hitelt adni: rendező jelentésnek s nagy botrányt támadt. Különösen a jó karzat ordított és fűtült tele tüdővel. A színházat a rendőrség irtette ki.

A Magyar Színházban vasárnap délután az előre hirdettet *Mikó* helyett *Boross Endre* betegsége következtében *Angot asszony lánya* kerül színre.

Videki színházak. A *kecskeméti* színházban a napokban nagy sikerrel vendégszerepelt *Makó Erzsébet* *Lemondás* című színműben. A tehetséges naivát *Feld Zsigmond* szerződtette a nyári szezonra a Városligeti Színházba.

Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. *Erkel* Ferenc operája a *Sarolta*, melynek sok év óta tegnap volt az új bemutatója a magyar kir. Operaházban, ma este kerül másodszor színre. Ez előadást a *Telefon Hírmondó* teljes egészében közvetíteni fogja, úgy hogy az előfizetők odahaza a lakásukon is végighalghatják azt. — Az operaelőadás közvetítése után 10 óráig az est folyamán érkezett híreket olvastatja fel a *Telefon Hírmondó*, 10 óráig pedig *cigányzene* lesz hallható a kagylókon keresztül.

MŰVÉSZET.

A Modern Lakás új kiállítása. Új kiállítás nyílt meg a Ferenciek-terén levő *Modern Lakás* című iparművészeti intézetben, amelyet a párisi *Maison Moderne* megbízásából *Spiegel Frigyes* építész s kitűnő műipari tervelő vezet. Ma volt e tárlat bemutatója, amelyen a megbírótt szakemberek temérek becses, első rangú művészek által készített kisebb-nagyobb műtárgyban gyönyörködtek. Alig van a modern lakásnak berendezési tárgya, a modern embernek luxus-cikke, amit itt legmagasabb művészi színvonalon álló kivitelben ne találna. A butorok közül magának *Spiegel*nek néhány darabja leküti érdeklődésünket: trissen, sablontól mentesen kigondolt, igazán modern művészi alkotások ezek. Páratlan szépségű batiészvövek ékesítik azokat ravasz malajai technikával előállítva, unikumok, amelyeket szépségükkel s olesóságuknál fogva kapkod el a közönség. Az edények gazdag csoportjában ezúttal a kopenhági készítőműnyek uralkodnak; azoké a feltétlen elsőbbség, különösen egyszerű bájuk megvesztegető. A modern háztartásban az önből való díszes edények nagyon divatba kerültek: belőlük egy sor finom mutatvány van itt. Csudás zománco-munkák a *Rapport* készítményei, amelyekből gazdag gyűjteményt állított össze *Spiegel*. Ezek a különföldön is nagy feltűnést keltett magyar munkák a legérdekesebbek közé tartoznak. Hát a többi iparművészeti tárgy: a gyűrűk, hajtűk s mellűk esodálatos változatai, — *Aubert* páratlan színes csipkái és legyezői, *Van de Veldéne*, a világhírű belga művésznőnek, erőteljes esaltjai, *Charpentier* híres szelencéi, az üvegek, fióák, kannák új művészetet lehelő gazdag sora... Végül a szabaddíszítésre alkalmas színes met-szetek és karcok gyűjteménye, amelyek ülettel tel-jesek, díszkrét színekben, nagy foltokban, hajszál-

finom rajzban tűnnek ki, azután az asztal, az almá-riom, a toilette-szelence sokféle kelléke, mind első-rangu művészek kezéből, — végére se érnek a szép dolgoknak, amelyeket *Spiegel* kitűnő szakértelemmel gyűjtött itt egybe. A kiállítás a legérdekesebbek egyike, temérek műtárgya nemesak a szakembernek nyújt gyönyörűséget, hanem tájékozást ad a közönségnek arról a magas színvonalról, amelyet a modern művészet e században elért.

Ismeretterjesztő előadás. Ma este volt a nyolcadik ismeretterjesztő előadás az Iparművészeti Múzeumban. *Raditsics Jenő*, a múzeum igazgatója tartotta a párisi kiállítás tanulságairól.

Konstatálta, hogy a párisi kiállítás a modern művészi áramlatnak győzelmét jelentette, különösen a lakásberendezés terén. Majd ismertette az egyes nem-zetek modern irányu törekvéseit, melyek között a legkonzervatívabb francia műipar tette rá a legked-vezőbb benyomást. Ugyiszintén az északi népek: Dánia, Svédország, Norvégia munkássága, melynek a képzőművészet közreműködése és a népben rejlő művészi képesség, tehát a háziipar bevonása kölcsön-nöz magas színvonalat és sajátosságot jeleget. Kevesebb elismeréssel nyilatkozik Németország nagyarányu fellépéséről, melynek művészei nélkülözni a tradícioná-lis alapokon való fejlődést.

A rendkívüli érdekes előadást a nagyszámú s előkelő közönség zajosan megtapsolta.

Szökőkút Budán. A néhány évvel ezelőt elhunyt *Millacher* budai gyáros 20.000 forintot hagyott végrendeletileg a fővárosnak, hogy ez összegből a budai Corvin-teren művészi szökőkút létesíttessék. A tanács pályázatot hirdetett a kút terveire és ma már elődelt a pályázat sorsa is. Az első díjat *Nagy Kálmán* II. számú vázlatának ítéltek oda, a másodikat *Donáth Gyula* „Inselkedés” című vázlatá nyerte el. A pályamunkákat a Műcsarnokban már holnapról (szombat) megtekinthetik a sajtó képviselői. A nagyközönség hétfőről kezdve szemlélheti meg. A pályamunkákat ismertetni fogjuk.

FŐVÁROS.

Az igazgatói lakások. A közoktatásügyi bizottság ma délután tárgyalta *Polónyi Géza*nak azt az indítványát, hogy a községi iskolákban levő igazgatói lakásokat tantermekből alakítsák át. Mint tudvaleg az ügyosztály maga is az átalakítás mellett nyilatkozott, de a kérdés megvilágítása után arra a következtetésre jutott, hogy az átalakítás csupán 13 iskolában vihető keresztül. *Polónyi Géza* az elv keresszülvitelo kedvéért még ebben az alakjában is hozzájárult az ügyosztály javaslatához, de a bizottság többsége ezt elvetette és *Benedek Sándor* indítványát fogadta el, amely a mostani igazgatói lakásokat meghagyja, de ajánlja, hogy a jövőre építendő iskolákban ne épít-senek igazgatói lakásokat.

Ma délelőtt, *Bánó József*, *Jenny József* és *Welner Gyula* iskolaigazgatók tisztelegtek a polgármesternél, kérve, hogy pártolná azt a kérélmüket, amelyet emlékiratba foglaltak s amely azt tartalmazza, hogy ne vegyék el az iskolaigazgatóktól a fővárosi iskolákban kapott lakásukat, mert az egyszerűen nem fog segíteni az iskolatermekben mutatkozó hiányon, másrészt pedig pénz-ügyleg sem lesz a fővárosra előnyös. A polgármester kijelentette, hogy kötelező ígértet nem tehet, hanem az ügyet a tanács elé terjeszti.

A közterületek esatornázása. A főváros középítési bizottsága ma délután *Kón Gyula* tanácsos elnöklése alatt ülést tartott, amelyen a közterületek esatornázásáról szóló szabályrendeletet tárgyalta. A bizottság csekély módosítással hozzájárult az ügyosztály javaslatához.

TÖRVÉNYSZÉK.

A hivatalos ész. A *Jogtudományi Közöny* mai számában egy fővárosi ügyvéd a következőket panaszozza el: A beszterebányai törvényszék valami csekély vétség miatt néhány napi fogházra ítelt egy szegény ördögöt, ki azonban szegénysége és vétsége mellett is ember. Felebezés folytán az ügy a felső-bíróságokhoz került, melyek azonban az eljár törvényszék ítéletét helybenhagyták. Mielőtt még a Kuria az ítélete meghozta volna, vádlott ide a fővárosba jött munka után. Megkapván az idézést a legfőbb bíróság ítéletének kihirdetésére, mivel utiköltségre pénze nem volt, nevében a beszterebányai kir. törvényszékhez kérvényt adtam be, hogy a jogérvényes ítélet kihirdetése végett a budapesti büntető törvény-szék keressessék meg s egyuttal engedessék meg, hogy a kiszabott büntetést ugyancsak Budapestben, mostani állandó lakóhelyem, állhassa ki. Erre a követ-kező végzést kapta: „Ezen kérvénynek hely nem adatik, az vádlottnak visszaadani rendeltetik, mert bünt-vádi ügyekben hozott kir. kuriai büntető marasztaló ítéletek vádlottnak csak a per bírósága által hirdethetők ki.”

A szegény ember télviz idején kénytelen volt Besztercebányára menni, hogy ott *hallja* meg az itélet-hírdetést. Úni tudniillik másutt is leülhet.

§§ **A délvídeli mérgezések.** A Kuria ma ismét egy temesmegyei mérgezési bűnpörrel foglalkozott. Ezúttal Radu Szemenika ligeti asszony volt a vádlott, aki első férjét, *Unipán* Györgyöt, ezelőtt tizenhárom esztendővel elemészette, hogy kedvesével összeálhasson. A felasott hullarészekben a vegyvizsgálat még most is nagy tömeg arzént konstatált. Érdekes, hogy az asszony előbb idegen sirt mutatott a bíróságnak, amelyet fel is ástak. Csak később sikerült az igazit megtalálni, nővére sirja mellett. *Radu* Szemenika, aki mindvégig tagadott, midőn férje csontjait a sírból felvették, menten elárulta bűnöségét, átszaladt a szomszédasszonyához és megkérdezte tőle:

— A csontokban is meg lehet ismerni a mérget? Midőn erre igenlő választ kapott, kétségbeesetten így kiáltott fel:

— Ha én azt tudtam volna, hogy a sógornóm sírjáról megtalálják az uram sírját, már régen kikapartam volna belőle, ha belehaltam volna is!

Azzal is megvádolták, hogy második férjét, *Sosdián* Trokát is mérgeggel emészette el, de az ekshumulálás ezt nem bizonyította rá.

A temesvári törvényszék esküdtbírósága *Radu* Szemenikát gyilkosság büntette miatt tizenöt évi fegyházra ítélte.

Vádlott az ítélet ellen semmisségi panasszal élt, melyet a kuria Mészöly bíró előadásán alapján elvetett.

§§ **A rabló.** *Soltész* János bűnügyében ma meghozták az ítéletet. Az esküdtek bűnösnek mondták ki a rablás bűntetteiben s a bíróság e verdikt alapján hét évi fegyházra és 40 korona pénzbüntetésre ítélte *Soltész* Jánost.

Legujabb.

Az angol parlament gyásza.

London, január 25.

A parlamentnek mind a két háza ülést tartott ma, hogy kifejezze részvétét. Az alsóházban *Balfour*, a kinstár első lordja előterjesztte a király üzenetét, miközben a ház összes tagjai leviszik kalapjukat. Az elnök felolvassa az üzenetet, amely így szól:

A király teljesen meg van győződve, hogy az ország részvesz sulyos veszteségében, hogy az elhunyt királynő működése az ország és a nép jólétéért, valamint büles kormányzása a brit birodalom alattvalóinak mindig hálás emlékezetében fog maradni.

Balfour lord ezután felhívja a Házat, hogy adjon kifejezést részvétének és hozzáteszi, hogy azt hiszi, hogy a Ház hosszú, eseménydus története folyamán sohasem gyűlt össze szomorubb körülmények közt, mint ma és sohasem volt inkább kötelessége, mint ma, hogy az általános gyásznak kifejezést adjon, mely a brit birodalom összes polgárainak szívébe bevonult, akik a királynő halálát nemcsak nemzeti, hanem személyes veszteségként is érzik. Ezt a gyászt még fokozza az az általános kifejezett érzelem, hogy egy nagy korszak végéhez jutott. *Viktória* királynő uralkodás alatt a korona befolyása nem csökkent, hanem emelkedett. A korona befolyásának emelkednie kellett a tengerentúli, nagy önmagukat kormányzó országok fokozódó fejlődésével, melyet Nagybritanniával az uralkodó személye; mint a birodalom egységének élő jelképe által egybeköttek. Egy alkotmányos uralkodó csak fokozatosan érvényesítheti befolyását, melyet mindenekelőtt ama nagy példa által gyakorol, melyet népének ad. E tekintetben *Viktória* királynő, az összes alkotmányos monarchiák közt első helyen áll. Mint feleség és anya nagy tulajdonságokkal volt felruházva és gyermekei és unokái körében hunyt el. *Viktória* királynőnek a világon nem volt ellensége, mert még azok is, akik Angliát nem szerették, a legnagyobb vonalozással viseltettek iránta. (Tetszés.)

Edvárd királyt illetőleg, teszi hozzá *Balfour*, gnyknt hangzanék, ha gratulálni akarna neki, mert az egész királyságban nines ember, akit nagyobb gyász tölt el. Mégis szerezését kell kívánni a királynak, mert a kötelességek engedelmeskedve a felelősségek nagy terhét vette magára és át van hatva attól a komoly szándéktól, hogy e kötelességeket élte végéig teljesíti.

Balfour ezután feliratot terjeszt elő, melyben a Ház biztosítja a királyt a *Viktória* királynő elhunytától fogva való mély részvétéről, szerencsekívánatait fejezi ki trónralépése alkalmából, odaadást ígér és szilárd meggyőződését mondja ki, hogy a király uralkodása alatt igyekezni fog a királyság törvényeit fenntartani és alattvalói jólétéért és szabadságáért sika szállani.

Bannermann hozzájárul az indítványozott felirathoz és a királyt illetőleg hozzáteszi, hogy ez a nép által szeretett jelenlegi királynéban értékes támaszra fog találni. (Tetszés.)

Az elnök elfogadottnak jelenti a feliratot, aminek senki sem mond ellene.

Bal our indítványára a Ház február 14-ig elnapolja ülését.

A felsőházban *Salisbury* márkí VII. *Edvárd* királynak ugyanazt az üzenetét terjesztette elő, mint amelyet az alsóházban olvastak fel és ezután ugyanolyan felirat elfogadását hozta javaslatba, mint az alsóház felírta.

Salisbury meleg szavakkal emlékezett meg az elhunyt királynő személyes tulajdonságairól és különösen hangsúlyozta a királynőnek viszonyát minisztereihez, akik mindig csodálták az ő nagy belátását és akiknek mindig számolniok kellett az ő nézeteivel. VII. *Edvárd* királyt illetőleg hozzáteszi *Salisbury*, hogy a királynak trónralépkor van egy nagy előnye, mert előtte oly nagy példa áll, aminő csak lehet.

Országának politikai és szociális életével megismerkedett, rendkívül népszerű és a kül földön majdnem épp annyira kedvelt. A ház szerencsekívánatait fejezi ki neki és át van hatva attól a meggyőződéstől, hogy ő nem lesz méltatlan utóda *Viktória* királynőnek.

Kimberley lord és *Canterbury* érseke kijelentik, hogy az indítványozott felirathoz hozzájárulnak, melyet ezután egyhangulag elfogadtak.

Nyitlér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

München, január 25. Báró *Dipaui* idegbaja annyira sulyosbodott, hogy átvisszik a betegot egy ideggyógyító intézetbe.

Posen, január 25. A törvényszék *Kacsarek*, lengyel antiszemita lapszerkesztőt, a zsidóság szidalmazása miatt tizenegyi napi fogságra ítélte.

Páris, január 25. Körülbelül 100 alkalmazott elbocsátása miatt a városi vasut alkalmazottai között sztrájk-mozgalom keletkezett.

Róma, január 25. *Galeotti* bibornok, ravennai érsek, ma ott meghalt.

Belgrádi cáfolat.

Belgrád, január 25. Hivatalosan megcáfolják azt a hírt, hogy a király néhány képviselőt felszólított olyan törvényjavaslat kidolgozására, amely örökre számízi *Milánt Szerbiából*. Az sem igaz, hogy Szerbiában képes levelezőlapokat koboztak el *Milán* és *Natalba* arcképeivel.

A délafrikai szabadságharc.

Hága, január 25. *Krüger* az angol trónváltást kedvezőtlen fordulatnak tekinti a békekilátásokra nézve, mert tudja, hogy az új királynak a legmeghittebb embere *Chamberlain*. *Krüger* jelentéseket kapott arról, hogy *Delarey* *Natalba* készül betörni, *Botha* pedig elfoglalta a delagoai vasutvonalat.

Krüger jobb szemét hétfőn fogják megoperálni.

London, január 25. Lord *Kitchener* táviratozza *Pretóriából* tegnapi kelettel: *Cunningham* Olifantsneck-től dél felé való útjában 17 embert fogott el. Ma *Midelfonteinnél* harcba keveredett. *Charles Knox* megtámadta *Haasebroek* táborát; egy zászlótestet és 4 embert elfogott és 20 lovat zsákmányolt. *Meibhen* tábornok oszlopa, miután a boerokot *Griqualandból* és *Kurumannból* elűzte, ma a *Fekgyarmat* nyugati részébe visszatért. Az angol csapatok *Clanwilliamon* keresztül észak felé vonultak míg a *Midlandvonal* parancsnoksága *Uniondale*től nyugatra van, erősen üldözöttvén *Haig* ezredes csapatai által. Keleten minden nyugodt. A boerok a gyarmatokban kevés kárt okoznak. A lakosság előtt, mely nem csatlakozik hozzájuk, napról-napra népszerűtlenebbé válnak.

Berlin, január 25. *Londonból* táviratozzák: A boerok megtámadták a *Rand-Central-Electric* gyártelepet *Johannisburgban* s nagy pusztításokat vittek végbe. *Dinamittal* felrobbantották három dinamó-gépet, de a fűtő- és a tárházakat nem si-

került elpusztítaniok. A gyár gépei *Siemens-Halske* cégtől valók. A társaság részvényei legnagyobbbrézt angolok és németek kezében vannak.

A kínai bonyodalom.

Sanghai, január 25. A diplomáciai kar egyhangulag elhatározta, hogy jegyzéket intéz *Csing*-hez és *Li-Hung-Csang*-hoz, amelyben kijelenti, hogy a hatalmak dispoziói a hadi kérdések tekintetében attól függenek, milyen gyorsan teljesíti *Khina* többi kötelezettségeit.

A diplomáciai kar nagy előkelő kínai hivatalnok, köztük *Csvang* és *Jingmen*, továbbá az időközben meghalt *Kanji* utólagos halálra ítéletét követeli. Egyhangulag követelik továbbá, hogy *Tungfuzsiang*-ot az elfogására kiűzött határidő alatt végezzék ki.

Berlin, január 25. A birodalomgyűlés első hatrásában elintézte a kínai expedíció tagjainak és hátrahagyott családtagjainak ellátására vonatkozó javaslatot.

New-York, január 25. A *New-York* Herold washingtoni levelezője táviratozza, hogy felhatalmazást kapott annak a kijelentésére, hogy Oroszország *Mandzsuriára* vonatkozólag semmiféle egyezséget sem kötött *Khinával*. Kijelentheti továbbá, hogy a pétervári kabinet nem szándékozik lemondani az 1900. évi augusztus 25-én kiadott körjegyzékében elfoglalt álláspontjáról.

Német kömszolgálat Oroszországban.

Varsó, január 25. Nagy feltűnést keltett az utóbbi napokban, hogy kémkedés miatt nyole német alattvalót letartóztattak és közigazgatási uton *Szibériába* vittek. Allitólak ezzel az ügygel függ össze a varsói német konzulnak visszahívása.

Az orosz kormánynak tudomása van róla, hogy *Németország* jól szervezett kémhálozátot tart *Orosz-Lengyelországban*, *Lithvániában* és *Volhíniában*.

Az új bolgár kormány.

Szófia, január 25. A minisztérium következőleg alakult meg: *Petrov* elnökség, belügy és ideiglenesen külügy; *Dancsov* igazságügy és ideiglenesen kereskedelem és földmívelésügy; *Pejev* közoktatásügy; *Pajrikov* tábornok hadügy és ideiglenesen közmunkaügy; *Boncsev*, előbb a pénzügyminisztérium főtitkára, most annak vezetője.

Uj orosz kölcsön.

Köln, január 25. A *Kölnische Zeitung*nak jelentik *Pétvárváról*, hogy az orosz kormány a párisi *Rothschild*-csoporttal *nyolcvanöt millió rubel kölcsön* felvételéről tárgyal, a kelet-indiai vasutak kiépítésére.

Köszgázdasági táviratok.

Bécs, január 25. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A határidő-tergalmak a részvértelenség következtében nagyon esződés volt s az irányzat alig változott; csak éppen buza javult két fillérrel, mert *New-York* szilárdabb árfolyamokat jelentett s ennek következtében vásárlási kedv jelenkezett; zab egy fillérel emelkedett, rozs és tengeri megmaradt a tegnapi álláson. Buza tavaszra 7.80—7.88—7.88, zab tavaszra 6.48—6.49—6.48, tengeri május—júniusra 5.40 5.39 koronával kelt; rozs tavaszra 7.79—7.80, repce augusztus—szeptemberre 12.20—12.30 koronával jegyeztetett. A készárúk piacán a fogyasztás tartózkodása következtében az irányzat szilárd volt. A tőzsdé gyűngében zárult. Buza tavaszra 7.84, zab tavaszra 6.45, tengeri május—júniusra 5.38, rozs 5.78—5.79 koronával.

New York, január 25. (Ternénytőzsdé.) (Zárlat.) *Gyapot:* *New Yorkban* helyben 10.1/2 9.3/4. Januárra 9.46 (9.50). Áprilisra 9.24 (9.29). *New-Orleansban* helyben 9.1/2 (9.1/2). — *Pétroleum:* *Stand white* *New Yorkban* 7.45 (7.45). *Stand white* *Philadelphában* 7.40 (7.40). *Raffined in Cases* 8.50 (8.50). *Credit Balances at Oil City* 1.27 (1.27). — *Zsír:* *Western steam* 7.70 (7.70). *Rohe* és *Brothers* 7.95 (7.90). — *Tengeri irányzata* szilárd. — Januárra 47.1/2 (47.—). Márciusra 46.— (45.1/2). Májusra 44.1/2 (44.1/2). — *Buza* irányzata igen szilárd. *Piros* *Öcsi* helyben 82.— (80.1/2). Januárra 81.— (79.1/2). Márciusra 79.— (81.1/2). Májusra 81.1/2 (80.1/2). *Juliusra* 81.1/2 (79.1/2). *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 2.1/2 (2.1/2). — *Kávé:* *fair Rio* 7. sz. 7.1/2 (7.1/2). Jan.-ra 5.40 (5.40). *Márciusra* 5.50 (5.50). — *Liszt:* *Spring Wheat* *clears* 2.75 (2.70). — *Cukor:* 3.1/2 (3.1/2). — *On:* 26.92 (26.70). — *Ré:* 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, január 25. (Ternénytőzsdé.) (Zárlat.) *Buza* irányzata igen szilárd. Jan.-ra 74.1/2 (72.1/2). Májusra 77.— (76.1/2). *Tengeri irányzata* igen szilárd. — Januárra 37.1/2 (37.1/2). — *Zsír:* Januárra 7.32 (7.27). Májusra 7.42 (7.37). — *Szatonna* *short clear* 7.30 (7.30). — *Serítésus:* Januárra 14.87 (14.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A gyopár.

A bérctetón a hóféhér gyopárka
Vágyóva néz a buja völgybe le,
Hol lágy szellőben zöld kalász hullámzik
S a rét ezer virággal van tele.

Alatta zúg a fenyves koronája —
Tekintete a lombokon pihen
És kis szivéből égve száll a sóhaj:
Mi szép lehet az erdő mélyiben! . . .

— Kicsiny virág, te halvány szép gyopárka,
Miként a sas, oly biztos, oly szabad!
Ne vágj a völgybe dúd kalászközé,
Se fenyves-árnyba ne kívánd magad!

Arany kalász az embereknek rabja,
Hosszú életre mindhiába vár
S a lombok alján elsatnyó a rózsza,
Mert nem jut hozzá fénylő napsugár!

Maradj meg ottent büszkén a magasban
— A völgy csupán egy óriás sírgödör! —
Emeld fejed a felhőkön keresztül,
Csak az fenséges, a mi égbe tör!

Balla Miklós.

† A legegyszerűbb királynő. Az 1899-ik év
áprilisában — mint annyi sokszor — *Cimiez*-ben, Niz-
zának kies nyaraló-telepén tartózkodott néhány hétig
az elhunyt Viktória, angol királynő. Mint mindig,
Nizzában is nagyon egyszerűen élt a nagy királynő,
aki minden iránt érdeklődött, ami körülötte történt.

Eiment egy hidfelavatásra is. A hidőnél a nizzai
polgármester állott. A másik oldalon a katonaze-
nekár. Az új hid rózsaszínű szalaggal volt elzárva
a közönség elől.

Délután öt óra tájban, április 29-én volt lovas-
rendőr érkezik. Mozgás a közönségben.

Egyszerre mindenki hátrafelé néz.

— *Ine, az angol királynő!*

A hintó előtt fehérnadrágos *piqueur* lovagolt.
Azután egyszerű, nagyon egyszerű kétfogatu kocsi.

A kocsi jobbra ült egy fekete ruhás és sötét
látlyal borított öreg képű, nagyon egyszerű asz-
szony, aki tolvást a kezével köszönt vissza a kö-
zönségnek.

Ez volt a nyolevanéves Viktória, az angolok
bálványa, istene. A katonazenekár *„God save the
Queen-”* játszott.

Viktória királynő kocsija áthaladt a rózsaszínű
szalagon és elsőnek tette meg az utat az új hídon.
Ezzel a felavatási szertartásnak vége volt. Se beszéd,
sem üdvözlés. A nyolevanéves fejedelemasszony maga
állapította meg így a programot. Gyűlölt mindent,
ami nem egyszerű.

Koosiját vagy még tíz koosi követte, amelyek-

ben hosszú kabátot és cilindert viselő lordok, meg
újságírók ültek.

És Viktória királynőnek oly egyszerű, olyan
igénytelen volt a megjelenése, hogy szinte fejét csó-
válta mindenki.

— Hát ez az egyszerű öreg asszony, ez az India
császárnője, az angolok királynője?

A nizzaiak a szertartás után utont mondták:

— *Et voilà la reine! Toujours la même!* (No hát
íme a királynő, mindig ugyanaz!)

† Egy császár aforizmái. A *szent-ilonai fogoty
aforizmái és gondolatai* címmel a nagy Napoleonnak
nagyon érdekes mondásait közli a párisi *Gaulois*.
Szent-Ilona szigetén vetette papírra a száműzött csá-
szár ezeket az aforizmakat, amelyek 1820-ban jelen-
tek meg először Londonban és Párisban, de ekkor az
angol, valamint a francia kormány lefoglalta a füzetek-
ket; közülük egy *Orgeval* báró birtokába jutott most
s a báró tette közzé a nagy világhírdítő mondásait;
mindenütt kiérzik belőlük az Anglia ellen való gyűlö-
let. Különösen érdekesek ezek:

Sok hibát követtem el életemben, de az volt a
legnagyobb, hogy az angoloknak megadtam magamat.
Biztam beszélteességükben.

Van egy erőszakos tény, melyet sohasem lehet
az emberek emlékezetéből kitörölni: az én száműze-
tésem Szent-Ilonára.

Az angol minisztérium szégyent hozott magára,
mikor engem hatalmába kerített, mert én önként men-
tem a *Bellerophon*-ra.

Az én kontinentális rendszerem az angol keres-
kedelem tönkretételét s a világbékét célozta. E rend-
szernek az volt az egyetlen hibája, hogy nehéz volt
kivívni. Nagyon kevesen értették meg.

Angliában való partraszállási tervem óriási
volt; hajókat és kikötőket kellett hozzá építtetnem.

Hiba volt tőlem, hogy Poroszországot nem tör-
öltem ki a térképből.

A régi Görögországnak hét bülese volt. Euró-
pában még egyetlen egyet sem találtam.

Hogy valaki szegény maradjon, erre legbizto-
sabb eszköz a becsületesség.

Mint uralkodó, sohasem gyakoroltam a kegyel-
mezési jogot, anélkül, hogy később meg ne bán-
tam volna.

A királyoknak mindig akad ósárlójuk. A kriti-
kusokat soha ki nem állhattam. Az orvostól azt ki-
vánja az ember, hogy a járt gyógyítsa meg, ne pe-
dig, hogy szatírát írjon ellene. Ha van gyógyszeretek,
adjátok ide. Ha nincs: hallgassatok.

Különös, hogy a mi fővilágosodott korunkban
a királyok csak akkor látják a vibart, ha már
kitört.

A világot a véletlen kormányozza.

† A szultán automobíljá. *Addul Hamid* szultán
Németországban megrendelt egy automobilt, amely a
minap érkezett Konstantinápolyba. A szultán nagyon
megörült az automobílnak s hamar megtanulta, hogyan
kell vele bánni. Azután meghagyta Tassym Bey basa
főudvarmesternek, Sakir basának, Faik basának és
Ibrahim órnagy tolmácsnak, hogy szintén tanulják
meg az automobilt vezetést. A török főmértősségek
most a szultán parkjában szorgalmasan gyakorolják
az új sportot.

† *André* léghajójának utja. *Nathorst*, a hir-
neves geográfus, nagyon érdekes nyilatkozatot tett a
napokban *André* léghajójának valószínű utirányáról.
A tudós szerint *André* léghajója, a hely után követ-
keztetve, ahol a sarki bóját megtalálták, minden való-
színűség szerint dél felé, *Novaja-Zemlja*-ra, vagy a
Taimir-félszigetre repült. Ha erre az utóbbira sikerült
volna a léggömbnek elérnie, akkor utasai nem pusztu-
lnak el, mert e félsziget vadban dus. De ha a me-
részt utasok ide kerültek, biztosan adtak volna élet-
jelt magukról; csak hogy semmi híradással sem vol-
tak s így fel lehet tenni, hogy a léghajó *Novaja-
Zemlja* északi sarkán kötött ki, s valószínűleg ott ta-
lálnak majd a nyomaira. Épp most jár egy orosz
földrajzi expedíció *Novaja-Zemlján*, amely talán rákaad
André-nek a — tetemére. Mert azt már senki sem
hiszi, hogy a merész légi utas még életben volna.

† Telefon a tengeren keresztül. Az amerikai
Electrical Review legutóbbi száma azt a hírt bocsátja
közé, hogy a new-yorki *Telephon and Telegraph Com-
pany* megvásárolta dr. M. J. Pupins, columbiai egye-
temi tanár találmányainak a szabadalmát. E találmá-
nyok által lehetséges válik a telefonozás a tengeren
át és általában bármily távolságban fekvő helyre is lehet
telefonozni. A szerződés szerint *Pupins nyolcszázeczer*
koronát kap a részvénytársaságtól, azonkívül pedig
évi *harmacezer* koronás jövedelmet élete fogytáig. A
professzor találmányát korszakalkotónak mondják, s
legközelebb New-York és London között próbálják
ki a telefon-érintkezést az ő módszere szerint.

Apróságok.

Hölgy: Hadnagy ur, ma láttam valakit, akit ön
nagyon-nagyon szeret.

Hadnagy: Talán a tükörbe nézett nagysád?

A: Az ön neje valóban rokonszenves asszony;
irigylem a családi boldogságát...

B: Igazán boldog is vagyok, csak a feleségem
ne volna oly szórakozott. Lássá a napokban is be-
ment a városba, hogy nekem gallérokat vásároljon,
és mit gondol; szórakoztatóságában mit vett?... egy
női kalapot.

REGENY.

A rajongók.

— REGENY —

Irtá: STEPNJÁK.

(55)

— A rendőrség! Nos hát menjünk együtt,
sugta vissza Andrej.

Vaszilij erőlesen megrázta fejét s minden
további magyarázat nélkül sietve futott fel a lép-
esőn. Andrej még nagyobb esodálatára nem is az
ő szobájukban, hanem egy szemközti levő szer-
számkamrában tünt el.

Andrej, minthogy Vaszilij eltűnt s magyará-
zatra a legkisebb kilátás sem volt, sarkon fordult
s elment.

— An-ni-kó! — kiáltott Andrej tiszta, de
fojtott hangon, mely messze elhatott az új esend-
jében.

A leány visszanezett s eléje indult. — Azt
hitte, hogy Andrej elfelejtett neki valamit meg-
mondani.

— El volt határozva, hogy haza kísérjelek
házatokhoz, az enyémben a rendőrség foglalt
állást.

A leány meghökken.

— A rendőrség! Vaszilijt letartóztatták?

— Nem, semmiesetre sem tartóztatták le, mert
akkor aligha hagynák a lépcsőházban várni
roám.

Elmondta a különös találkozást.

— Ami a legkülönösebb a dologban, az,
hogy Vaszilij a házban maradt, mikor velem együtt
olyan könnyen mehetett volna el.

— Valóban különös, felelt Vucics.

Furesa egy kaland volt az, amilyen csak
Vaszilijjal eshetik meg.

Vaszilij, miután elintézte a kvartaluj meg-

bizását s bevezette az ellenséget szobájába, szék-
ket vett elő s nyugodtan leült. — Jóllehet, rop-
pantul aggodott s izgatott volt, mégis olyan nyu-
godtnak és békésnek látszott, mintha teljesen
meg volna elégedve sorsával. Az idő haladt.
Andrej minden pillanatban visszatérhet.

A két rendőr beszélgetni kezdett, a szálás
káplár lehajolva hallgatta feljebbvalója suttogó
beszédét. Vaszilij tisztára kivette, hogy a kvartaluj
is, meg a káplár is folyton azt a helyet nézik az
ajtó mögött, amely, ha kinyitják az ajtót, el van
rejtve.

Az orgyilkosok! Azon tanakodnak, hogy
rohanjanak egyszerre hátulról és oldalról Andrejra!

De hogyan akadályozhatja meg? Az ablakok
az udvarra nyíltak, úgy, hogy nem adhatott
vérszél Andrejnak. A verekedésben sem igen
lehet majd hasznára, mert revolvere kabátja zse-
bében volt, amelyet a kvartaluj megérkezése előtt
lovetett. Most nem vehette magára feltűnés nélkül.
Vaszilij nem tudta mitévő legyen, amikor egy
távol rakéta ropogása kitűnő gondolatot ébreszt-
ett benne.

— Tekintetes ur, szólt ártatlan hangon,
szabad az ablakhoz mennem, hogy megnézzem
a tüzijátékokat? Van itt szemközti egy szerszámka-
mara, amelynek az ablaka éppen a kertre nyílik.

A kvartaluj örült, hogy egyedül maradhat
a káplárral.

— Jól van, csak menj, szólt, de ne mesz-
sziro. Nemsokára szükségünk lesz rád.

Ilyenképpen sikerült Vaszilijnek a szerszámka-
kamarába szöknie. Itt az ajtónál állva leste a
legesekélyebb zajt s egy igen kellemetlen ne-
gyedórát töltött.

Amikor Andrejt elküldte, megkönyebülten
és boldogan sietett vissza szerszámka-kamarájába
s teljes szívvél élvezte jól megérdemelt mu-
latságát.

Ez a Vaszilij békés természetű, ártatlan s
meglehetősen rest természetű ember volt. Nem
szerette az izgalmakat s mindig lehető legköny-
nyebben vette az életet. Az akadályokat is inkább

elsimitotta vagy körüljárta, a helyett, hogy merész
fővel áttörje őket.

HATODIK FEJEZET.

Zina otthon.

Vaszilij sorsát illetőleg meglehetősen nyugta-
lanságban voltak Zinák, ahol Andrej ideiglene-
sen menhelyet talált. Mindnyájan sejtették, hogy
mi lehet a kellemetlenség oka. A rendőrök alkal-
masint amiatt az ostoba utlevél miatt jöttek föl
hozzá, s Vaszilij, hogy, hogy nem, valami bajba
keveredett. Ismerték s meg voltak győződve, hogy
csakhamar kirántja magát a hínarból. Legkésőbb
másnap reggelre várták. Hanem már dél is volt
s még mindig se hire, se hama.

A nyugtalanság folyton nőtt. Zina elment
börtönőr barátjának a lakására, s a feleségével
megizente neki, hogy azonnal állítsa össze az
utolsó napon letartóztatottak névsorát. A börtönőr
a rendes találkozásnál biztosította Zinát, hogy
Vaszilij nincsen a letartóztatottak között. Vucicsot
elküldték, hogy a dubravnikai között tudako-
zódjék. Azzal a különös, de mégis megnyugtató
hírral tért vissza, hogy Vatajko találkozott
Andrejrel az utcán. Egész szabadon ment rendőri
vagy egyéb kíséret nélkül. Azonban valami még
sem volt rendjén, mert Vaszilij sietve ment el
mellette s jelt adott neki, hogy ne szólítsa meg.

Ez megerősítette őket előbbi fellelésükben,
hogy Vaszilij valahogy mégis bajba keveredett a
rendőrséggel s most valami komédiát játszik,
hogy bolonddá tegye őket.

— Nyugodtak lehetünk felőle — szólt Andrej
— bizonyos vagyok benne, hogy nemsokára
itt lesz.

Ezt Zina is remélte.

Este volt. Tea után összegyűltek hármac-
kán Zina vendégszobájában és elbeszélgettek a
közelmúlt eseményekről. Andrej avval kezdte meg
a beszélgetést, hogy megkérdte Zinát, vajjon
milyen tervei vannak Borissal.

(Folytatása következik.)

Férj: Ha esti kileno óráig nem leszek itthon, ne várj rám a vacsorával.

Felcsés: Eszemben sincs; akkor elmegyek érte a vendéglőbe.

Kapitány: Hallja önkéntes, maga már harmadszor esik le a lóról. Ha erőszakkal a levegőben akarja leszozolgálni az önkéntességi esztendejét, helyezesse át magát a léghajós ezredhez.

Zenekritikus (a zongoraművészhez): Mondja kérem, nem dolgozott ön ezelőtt sokat varrógépen?

Zongoraművész: Miért kérdi? Zongorakritikus: Mert folyton a pedált használja.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A váci püspök a munkáspénztárról. Gróf Csáky Károly váci püspök a következő levelet intézte Darányi földmívelésügyi miniszterhez:

A munkáspénztárról szóló főbecsű átiratát mellékleteivel áttanulmányoztam. A legmelegebb érdeklődéssel és szeretettel karolom fel nagyméltóságod nemes intencióját s már is intézkedtem, hogy egyházmegyéim papsága fölül kitelhető igazgátszertételek világosítsák fel a munkáspénztár e nemes, igaz, emberbaráti szeretet szülte új intézményét s buzdítsák őket ezen nem csekély állami áldozattal felállított segélypénztárba való belépésre. Részemről az alapítók sorába már is léptem s komoly megfontolás s körültekintéssel intézkedtem, hogy külső nagyszámu családjeim közül mindazok, akik erre érdemesek, kiválasztassanak s költségesen annak idején a segélypénztárba beirattassanak, teljes bizalommal lévén nagyméltóságod atyai gondoskodásában, hogy az oda beírottak szükségben létük esetén az intézmény részéről kellő pártfogásban, illetőleg megfelelő segítségben fognak részesülni.

A magyar kisipar jövője. Csinos kis füzetben jelent meg Edvi-Illes László ilyen című tanulmánya, amely a kereskedelmi és iparkamaraik pályázatain díjazottak timentek ki. A jeles tanulmány megismerem az iparpártolás ügyével foglalkozó szakkörök figyelmét. A könyv ára 2 korona, kapható a szerzőnél Aradon.

Borjvásár. 1901. évi január hó 25-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaság.) Felhajtás: Belülről élő borju 468 drb, leült borju 21 db, bécsi élő borju — db, — db, horvát, nővendékmárha — darab, bárány élő 25 darab, leült bárány 98 darab. Árjegyzések. — Belülről élő borju I. rendű 78—82 f.-ig, kivételes 83 f., II. rendű 58—70 f.-ig, I. kilónkint, leült borju I. r. 76 1/2—84 f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilónkint levonás nélkül. Bécsi leült borju — f.-ig. Növendék marha — f.-től — f.-ig, I. r. — f.-ig, középminőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, I. kilónkint, Bárány élő 12—14 k., leült bárány — k., kivételes ár — k.-ig páronkint. — A vásár élénk volt, azonban a nagy felhajtás következtében az árak 3—4 fillérrel csökkentek.

Budapesti sertés-konsumvásár. A terencvárosi petroléum-rakodónál lévő székes-ővárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1901. évi január 25. Készlet 1149 darab. Erkezett 1372 darab. Összesen 2521 darab. Eladott 1228 darab, Maradt 1293 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 76—82 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 78—84 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 79—86 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—600 kilós 78—85 koronáig. Malac 50—100 kgrig 74—80 korona. A vásár lanyha.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, január 25.

Bőséges kínálat és a malmok kedvező vételkedve mellett ma elkelt 26.000 métermássa buza 5 fillérrel magasabb áron.

Takarmányokkalban a forgalom mérsékelte, az árak változatlanok. Rozs lanyhább.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 750 mm. 79-5 k. 8 K. — f., 500 mm. 78-3 k. 7 K. 95 f., 1000 mm. 78 k. 7 K. 92 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f., 700 mm. 78-7 k. 7 K. 87 1/2 f., 50 mm. 78 k. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 67 1/2 f., 1050 mm. 77-8 k. 7 K. 82 1/2 f., 900 mm. 77-8 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 25 f.

Pestvidéki: 150 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 75 k. 7 K. 60 f., 350 mm. 76 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 47 1/2 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 40 f., 1200 mm. 74-5 k. 7 K. 30 f.

Raktári: 1450 mm. 75 k. 7 K. 32 1/2 f., 3000 mm. 74-4 k. 7 K. 40 f., 3900 mm. 76 k. 7 K. 47 1/2 f., 700 mm. 75-7 k. 7 K. 45 f., 920 mm. 76 k. 7 K. 80 f.

Bécsai: 100 mm. 78 k. 7 K. 30 f.

Mind három hónapra. Zab: 400 mm. 6 K. 17 1/2 f., 200 mm. 6 K. 17 1/2 f.

Roze: 100 mm. 7 K. 25 f., 300 mm. 7 K. 20 f., 200 mm. 7 K. 25 f., 100 mm. 7 K. 30 f.

Készpénzfizetés mellett. A készruha hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50

kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: B u z a, Kiló, 50 kilogramm ára, K.-től, K.-ig, Kiló, 50 kilogramm ára, K.-től, K.-ig. Rows include Tiszavideki, Pestvidéki, Bécsai, etc.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kiló, 50 kilogramm ára, K.-től, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, etc.

A határdőzlét folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Buza áprilisra, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab áprilisra, Tengeri májusra, Repece augusztusra. Values range from 7.57-7.58 to 5.11-5.12.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab áprilisra, Tengeri májusra, Repece augusztusra. Values range from 7.55-7.56 to 12.75.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table with columns: Buza áprilisra, Buza 1901. októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab 1901. áprilisra, Tengeri májusra, Repece augusztusra. Values range from 7.55-7.56 to 12.75-12.85.

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde gyenge irányzattal nyílt meg s szerény forgalom közben. A zárlat esendes volt.

A helyi és áradékpiaé üzletelen.

A déli tőzsde elenyésző forgalmat tanusított s osztrák hitelek ára lemorzsolódott. A többi érték alig került forgalomba.

A helyi piac el volt hanyagolva.

A valuták és éréváltók változatlanok.

Az előtözsde tartott.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 689—669.50 Osztrák hitelrészvény 663.50—664.25. Államvasut 668.50—669. Koronajáradék 92.32—92.35. Ríamurányi vasműrészvény 459.25—459.50. Közúti vasut 579 korona.

A déli tőzsde változatlan.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 663.50—664. Államvasutak 668.75—669. Déli vasut 108.50 Közúti vasut 578.—579.

Forgalomba került: Lujza gőzmalom 200.—205.—Salgótarján 627.—628.—Vilamos 290 korona

Utótözsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 663.75. Magyar hitelrészvény 670.50. Leszámitoló bank részvény 419.50. Ríamurányi vasműrészvény 461.50. Osztrák-Magyar államvasut 669.—Közúti vasut részvény 578.—Vilamos vasut részvény 289.50 korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következők ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—48.—korona, vörös aprószemű 48.—50.—korona, vörös erdélyi — korona, vörös bántsi 50.—korona, középzemű 55.—58.—korona, nagyszemű 61.—65.—korona. Disznózsír: budapesti: 54.—54.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 42.—42.50 korona, 3 darabos 45.—45.50 korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—15.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.25—16.50 korona, 85 darabos 17.—17.50 korona. azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.50—15.75 korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona. Szilvaiz: szlovéniai 19.—19.50 korona, szerbi 17.—17.50 korona. azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Tegnapi árfolyamra gyengült az irányzat az előtözsden. Prolongáció változatlan tételek mellett folyt. Déli tőzsde gyenge Berlinre.

Zárlat üzletelen.

Bécs, január 25. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjáradék 117.05. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 140.—. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 100.70. Magyar keleti vasúti állami kötvény 119.—. Magyar leszámitoló-és pénzügytözsde 418.—. Ríamurányi vasműrészvény 458.50. Magyar koronajáradék 92.25. 4%-os Magyar földterem. kötvény 91.50. Magyar hitelbank részvény 671.—. Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegy 166.50. Kassa-óderberg vasúti részvény 355.25 Magyar kereskedelmi bank 2340. Magyar cukoripar —.—

Bécs, január 25. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjáradék 98.25. 4%-os osztr. aranyjáradék 117.50. 1800-iki sorsjegy 126.60. Osztrák hitelsorsjegy 387.—. Angol-osztrák bank 269.—. Bécsi bankgyűlésület 457.—. Osztrák-magyar bank 1703. Déli vasut 109.—. Dunagőzhajózási részvény 739.—. Dohányrészvény 293.—. Császári és királyi arany 11.35. Német bankváltók 117.60. 4 1/2%-os ezüst járadék 98.10. Osztrák koronajáradék 98.25. 1864-iki sorsjegy 198.—. Osztrák hitelintézeti részvény 668.50. Unionbank 535.—. Osztrák Landerbank 406.—. Osztrák-magyar államvasut 668.50. Elhavölgyi vasut 469.—. Alpesi bányarészvény 433.50. 20 frank. arany 19.15. Londoni váltóár 240.60. Bécsi Tramway Lít B. 245.—. Bécsi Tramway Lít A. 251.—. Lípót kob —.—. Az irányzat tartott.

Bécs, január 25. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 663.50. Magyar hitelrészvény 671.—. Angol-Osztrák bank 269.—. Bécsi bankgyűlésület 457.50. Union bank 535.50. Landerbank 406.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 668.50. Lombard 109.25. Elhavölgyi vasut 469.50. Északnyugati vasut részvény 458.50. Dohányrészvény 293.50. Ríamurányi vasmű 459.50. Alpesi bányarészvény 433.50. Májusi járadék 98.25. Magyar koronajáradék 92.45. Török sorsjegyek 105.50. Német birodalmi márká 117.66. Napoleon d'or 19.15.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, január 25. (Tőzsdei tudósítás.) A new-yorki piac tegnapi bágyadtága miatt, amelyet részben a kínai angol és orosz tengernagy között támadt viszályra vezettek vissza, a tőzsde gyöngén indult. Helyi értékek, nevezetesen iparrészvények erősekben hanyaltak, amíoh az is hozzájárult, hogy a vaggonyárak 8030 tehékosci elváltásánál kénytelenek voltak az árakból 3/4-ét engedni. Bank-és vasúti részvények bágyadtak. Amerikai vasutak bágyadtak New-Yorkra, Kanada-Pacific részvények a január harmadik heteről kimutatótt 59,000 dollárnyi bevételei csökkenés miatt. Járadékok szilárdak a tartós pénzbeszéd hatása alatt. Magánleszámitolási kamatúbb 3/4, ulimópénz 3/4 p.

Berlin, január 25. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 99.80. Elhavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 92.80. Osztrák-magyar államvasut 143.—. Kassa-óderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 84.85. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.60. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 179.40. Altalanos vállamosági Edison 211.—. Gelsenkircheni 173.25. Laura-kob 195.10. 4 1/2%-os ezüstjáradék —.—. 4%-os magyar aranyjáradék 98.30. Osztrák hitelrészvény 208.80. Déli vasut 25.75. Károlyi Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 210.15. 4%-os új orosz kölcsön 96.10. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 95.75. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust —.—. Harpeni 170.90. Az irányzat szilárdabb.

Berlin, január 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjáradék 98.50. Magyar koronajáradék 92.90. Osztrák hitelrészvény 208.60. Osztrák-magyar államvasut 142.75. Déli vasut 25.75. Északnyugati vasut —.—. Elhavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.75. Buschtienbradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, január 25. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 99.85. Magyar koronajáradék 92.95. Osztrák-magyar bank 122.30. Déli vasut 25.70. Elhavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.45. Bécsi bankgyűlésület 115.60. Villamos részvény —.—. 3%-os magyar aranykölcsön 82.25. 4 1/2%-os ezüstjáradék 97.95. 4%-os magyar aranyjáradék 98.25. Osztrák hitelrészvény 208.50. Osztrák-magyar államvasut 142.80. Északnyugati vasut 112.—. Bécsi váltóár 849.66. Párisi váltóár 81.40. Unio bank —.—. Alpesi bányarészvény 216.—. Az irányzat egyenge.

Frankfurt, január 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 208.60. Osztrák-magyar államvasut 142.70. Déli vasut —.—. Osztrák aranyjáradék 95.60. Olasz járadék —.—. Laura-kob —.—. Harpeni —.—. Discont —.—. Alpesi —.—. Bécsi bankgyűlésület —.—. Csöndes.

Hamburg, január 25. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjáradék 97.80. 1860. sorsjegy 137.50. Déli vasut 25.50. 4%-os osztrák aranyjáradék 99.50. Osztrák hitelrészvény 208.90. Osztrák-magyar államvasut 142.75. Olasz járadék 95.50. 4%-os Magyar aranyjáradék 98.30. Az irányzat szilárd.

Páris, január 25. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 7.10. 4%-os osztrák aranyjáradék 100.60. Osztrák Landerbank —.—. 3%-os francia járadék 101.92. Ottomanbank 541.—. 3 1/2%-os francia járadék 103.65. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut —.—. 4%-os magyar aranyjáradék 99.20. Párisi bankrészvény 106.7. Olasz járadék 94.45. Francia törleszt. járadék —.—. Osztrák földhitelintézeti részvény 1228. Török dohányrészvény 317.—. Az irányzat esendes.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Január 25. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli sulyban) 90—92 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedés sulyban) — fillérig. Píatal nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) 95—96 fillérig. Píatal közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedés sulyban) 92—94 fillérig. Píatal könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedés sulyban) 93—94 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedés sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedés sulyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedés sulyban) — fillérig.

